

GAGNEFS KOMMUNS ÖVERSIKTSPLAN 2040

— inkomna yttranden och bemötanden under granskningen

Särskilt utlåtande

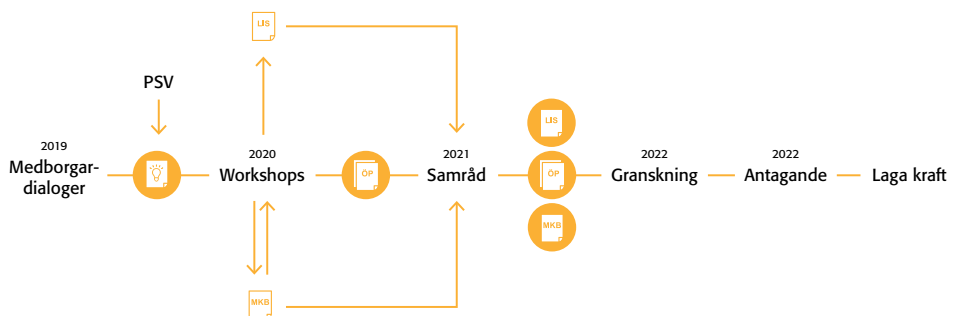
Inledning	5
Bakgrund.....	5
Granskningsprocessen	5
Översiktlig beskrivning av genomförda ändringar	6
Fortsatt handläggning.....	7
Yttranden	9
Statliga och regionala myndigheter	9
Grannkommuner.....	19
Politiska partier.....	25
Föreningar och organisationer	35
Privatpersoner	47

Inledning

Bakgrund

Översiktsplanen anger inriktningen för den långsiktiga samhällsutvecklingen. I översiktsplanen ges vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. I översiktsplanen finns redovisningar om hur kommunen avser att ta hänsyn till och samordna relevanta nationella och regionala mål, planer och program, av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.

Översiktsplanen är vägledande för planeringen i kommunen och för bostadsbyggnation i form av bygglov och detaljplaner. En översiktsplan är inte juridiskt bindande men ska visa kommunens vilja med utvecklingen. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Enligt PBL med utgångspunkt i den demokratiska processen, har kommunen planmonopol och ska göra avvägningar mellan olika allmänna intressen. Inget enskilt allmänt intresse är viktigare än något annat.

Granskningsprocessen

När en översiktsplan förnyas eller ersätts börjar processen med att kommunen arbetar fram ett preliminärt förslag. Därefter skickas förslaget ut på samråd. Samrådet med ett förslag till ny översiktsplan pågick från och med den 8 oktober 2021 till och med den 2 december 2021. Det innebär att kommunen samråder planförslaget med kommuninvånarna, grannkommuner, regionplaneorgan, myndigheter och föreningar. Syftet med samrådet är att de inkomna synpunkterna ska förbättra förslaget samt ge möjlighet till insyn och påverkan. Samrådet har skett genom hybridmöten (med både fysisk och digital medverkan) på varje större tätort, myndighetsmöten, hemsida och annonsering.

Efter genomfört samråd upprättades en samrådsredogörelse. Inkomna synpunkter har lett till ett antal förändringar, kompletteringar och redigering av ÖP 2040. Framför allt innebar de inkomna synpunkterna att kommande arbete med tätortsfördjupningarna och plan för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-plan) senareläggs för att bearbeta alla inkomna synpunkter. För att göra rättvisa till det engagemang och förslag kommunen fått in behövs mera tid för att göra justeringar och ändringar i tätortsfördjupningarna och LIS-Planen. Detta innebär att endast de kommundäckande delarna av ÖP 2040 gått på granskning.

De bemötanden som gjorts i samrådsredogörelsen ligger till grund för de förändringar som gjorts i granskningshandlingarna. Granskningstiden var från och med den 4 mars 2022 till och med den 4 maj 2022. Ett särskilt utlåtande (detta dokument) har upprättats för att sammanställa alla inkomna yttranden under granskningstiden samt hur kommunen ställer sig till dessa. Det särskilda utlåtandet som upprättats ingår som en av flera handlingar i ÖP 2040. Kommunen räknar med att anta planen i juni 2022. Därefter vinner översiktsplanen laga kraft. Översiktsplanen ska sen aktualitetsförklaras (genom framtagande av en planeringsstrategi) varje mandatperiod.

Antagandehandlingar

Kapitel 1–3

Bilagor

Samrådsredogörelse
Särskilt utlåtande

Översiktlig beskrivning av genomförda ändringar

Samtliga inkomna synpunkter (26 stycken) redovisas i tabellen, bilaga 1. I högerspalten anges hur kommunen bemött synpunkten och i de fall det bedöms viktigt, en motivering till bemötandet. Privatpersoner har anonymiserats med endast förnamn.

Viktigt att påpeka i bemötanden är att många synpunkter handlar om sådant som är utanför vad en översiktsplan kan påverka. Det är viktigt att ha i åtanke att en översiktplaneprocess leder till rekommendationer och mål för mark- och vattenplanering i kommunen. En ÖP kan ge förutsättningar för byggande och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande.

Lagrummet för det särskilda utlåtandet är Plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 5, 16 §§ "Om länsstyrelsen i granskningsyttrandet inte har godtagit planen i en viss del ska det framgå av översiktsplanen." "Kommunen ska enligt 3 kap 20 § plan- och bygglagen redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen." Länsstyrelsens roll framgår av deras yttrande i bilaga 1.

Inför antagande sker följande kompletteringar/justeringar av ÖP 2040:

- Länsstyrelsen yttranden om vattenförsörjning gällande karta och text aktualiseras.
- Länsstyrelsens yttrande om grundvattenförekomster utöver Badelundaåsen som ytterligare mellankommunalt intresse antecknas.
- Redaktionella ändringar genomförs.
- Kapitel 2 och samrådsredogörelsen ingår som antagandehandlingar för att öka förståelse av översiktplaneprocessen.
- Myndigheters fakta och länkar noteras.
- Grönstrukturkartan uppdateras och förtydligas gällande Natura 2000 område, kartans områden justeras efter inkomna yttranden.
- Mellankommunala intressen kompletteras.
- LIS-planen som en del av fortsatt arbete med översiktplanefrågorna tydliggörs.
- Förklarande text läggs till om att inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.
- Dokumenten korrigeras för att på ett korrekt vis återspegla ÖP-processen och efterföljande processer med FÖP:ar och LIS-plan.

Fortsatt handläggning

Efter granskningen kommer det kommuntäckande delarna av planförslaget att bearbetas inför antagning i juni 2022.

Gagnef 2022-05-04

Kia Visén
Strategisk samhällsplanerare

Yttranden

Statliga och regionala myndigheter

Länsstyrelsen Dalarna

Granskning av Gagnefs kommuns översiktsplan 2040

Inledning

Länsstyrelsen har för granskning mottagit rubricerade granskningshandlingar, daterade i mars 2022. Översiktsplanen är på granskning under tiden 4 mars-4 maj 2022. De grannkommuner och berörda statliga myndigheter som hade lämnat synpunkter till Länsstyrelsen under samrådet har givits möjlighet att lämna synpunkter på granskningshandlingarna inför Länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen lämnade 2022-12-09 yttrande under samrådet av översiktsplanen (dnr 401-17957-2021).

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen sidorna 10–40.

Länsstyrelsens roll

Enligt 3 kap 16 § plan- och bygglagen ska Länsstyrelsen under granskningstiden lämna ett granskningsyttrande över planförslaget. Länsstyrelsen ska i yttrandet enbart ange om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Kommunen ska enligt 3 kap 20 § plan- och bygglagen redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen gör följande bedömning. Grundvattenskydd och vattenförsörjning – riksintresse, miljökvalitetsnorm, hälsa och säkerhet samt mellankommunal samordning. I översiktsplanen finns ett ställningstagande om att grundvattenförekomsternas skyddsbehov alltid ska beaktas vid fysisk planering. Det finns samtidigt en otydlighet i planen vilka grundvattenförekomster enligt vattenförvaltningsförordningen som finns i kommunen. Därtill har riksintresset för vattenförsörjning fått en felaktig utbredning i sin kartredovisning. En förutsättning för att hänsyn ska kunna tas till grundvattenförekomsterna är kännedom om lokaliseringen av dessa.

Länsstyrelsens synpunkter noteras. Kompletteringar och förtydligande görs enligt det inkomna yttrandet. Relevanta kartor uppdateras.

Ur ett mellankommunalt perspektiv saknar Länsstyrelsen även en beskrivning av områden med vattenförsörjningsintresse enligt den regionala

vattenförsörjningsplanen, grundvattenförekomster samt dricksvattenförekomster enligt vattendirektivets artikel 7. I det fall endast Lennheden vattenskyddsområde, Badelundaåsen och andra vattentäkter identifieras, såsom avsnitt 2.9 beskriver, går miste om viktiga områden som är betydelsefulla för dricksvattenförsörjningen. Även grundvattenförekomster utöver Badelundaåsen bör identifieras som mellankommunala intressen.

Bilagor

SGI

SGU

Trafikverket

SGI - Översiktsplan 2040 för Gagnefs kommun

Yttrande över granskningshandling daterad mars 2022. Statens geotekniska institut (SGI) har från Länsstyrelsen i Dalarnas län erhållit rubricerad översiktsplan med begäran om yttrande. SGI har tidigare lämnat yttrande över samrådshandling 2021-11-17. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår således inte.

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen sidorna 49–50.

Underlag:

- 1 Gagnefs översiktsplan 2040 inklusive miljökonsekvensbeskrivning och hållbarhetsbedömning upprättad av Gagnefs kommun, daterad oktober 2021.

SGI:s synpunkter

I SGI:s yttrande daterat 2021-11-17 gavs följande synpunkter:

1. Resultat från den skredriskkartering som gjorts i Gagnefs kommun bör redovisas i översiktsplanen.
2. En komplettering bör göras med en beskrivning av förekommande jordarter inom planområdet. Det är en fördel om redovisningen av de geologiska förhållandena görs på en karta.
3. En komplettering bör göras i kapitel 3.3 (Planförslag med fördjupningsdelar för varje tätort) samt i LIS-plan med redovisning av riskområden för skred, ras och erosion, då dessa områden delvis är belägna i närheten av Västerdalälven, Österdalälven eller Dalälven.
4. Översiktsplanen bör även uppmärksamma att geotekniska säkerhetsfrågor avseende ras och skred samt erosion enligt PBL ska klarläggas i samband med framtagande av nya detaljplaner. SGI rekommenderar även att geotekniska utredningar som utgör underlag för detaljplaner även bör innehålla översiktliga bedömningar avseende grundläggnings- och miljötekniska frågor.

SGI:s synpunkter på samrådshandlingen enligt punkt 1, 2 och 4 har åtgärdats i granskningshandling. Punkt 3 avseende fördjupningsdelar för respektive tätort har utgått ur översiktsplanen.

SGU - Granskning av Gagnefs kommuns översiktsplan 2040

SGU har den 2021-11-17 yttrat sig i samrådsskedet angående rubricerad remiss (SGU dnr. 33-2332/2021) och har inga ytterligare synpunkter att framföra i granskningsskedet.

Trafikverket - Svar på begäran om yttrande gällande TRV 2022/27613, Utställning gällande översiktsplan för Gagnefs kommun 2040, Gagnefs kommun.

Trafikverket har inget emot översiktsplanen. Vi ser fram emot dialog i kommande processer. Trafikverkets ambition är att aktivt delta i den kommunala planeringens tidiga skeden och så tidigt som möjligt i varje fas i de formella planeringsprocesserna, för att därmed skapa förutsättningar för att lösa avgörande frågor för det fortsatta planarbetet.

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen:

SGU sidorna 51–58

Trafikverket sidorna 41–43

Svenska Kraftnät

Yttrande angående granskning översiktsplan för Gagnefs kommun 2040

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter.

Svenska kraftnät har tidigare lämnat synpunkter daterat 2022-01-24 (justerat yttrande) till kommunens samrådsförslag till översiktsplanen, se bilaga 1. Svenska kraftnät kan inte se att de synpunkterna reflekteras i granskningshandlingen och vill därför åter uppmärksamma dessa synpunkter.

Svenska kraftnät vill även informera om att Systemutvecklingsplan 2022-2031 är en uppdatering av Perspektivplan 2025. Jämfört med Perspektivplanen är Systemutvecklingsplanen mer omfattande. Den delen av planen som nämner Perspektivplan 2025 och Svenska kraftnäts pågående projekt behöver därför revideras, se nedan korrekt information avseende Svenska kraftnäts pågående projekt, som står angivet i Systemutvecklingsplan 2022-2031, se mer information nedan.

- Bäsna stationsförnyelse med start förberedelsefas 2022
- Bäsna–Repbäcken ny 400 kV-ledning med start förberedelsefas 2022
- Djurmo stationsförnyelse med start förberedelsefas 2023

För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för transmissionsnätet för el hänvisar vi till Systemutvecklingsplan 2022-2031. Dessa dokument finns publicerade på vår webbplats, www.svk.se

Yttrande angående samråd översiktsplan för Gagnefs kommun 2040 samt tematiskt tillägg LIS-plan

Svenska kraftnät har tidigare lämnat synpunkter i ärendet daterat 2021-11-23 (bifogas). Svenska kraftnät önskar justera detta yttrande enligt följande:

Planen anger pågående naturreservatsbildning i östra delen av kommunen och i området har Svenska kraftnät en 400 kV-ledning. Ledningen är viktig för landets elförsörjning. Det är angeläget att denna anläggning även i framtiden kan förvaltas, repareras och underhållas, inklusive ombyggnation, enligt de krav och riktlinjer som gäller för el-nätsverksamhet. Med ombyggnation avses att byta ut hela, eller delar av, ledningen inom befintlig koncession. Svenska kraftnät har vidare ledningsrätt för ledningen. Ledningsrätten innebär att Svenska kraftnät har rätt att i skogsgatan röja befintlig vegetation samt inom annat område, så kallat sidoområde (cirka 10 meter), fälla för ledningarna hinderliga och farliga träd. För att underhålla befintliga ledningar i området krävs i skogsmark en röjd gata av varierande bredd. För ledningens tillsyn, underhåll och reparation ska Svenska kraftnät äga rätt att ta väg till anläggningen. För att bibehålla rättigheterna enligt koncessionstillståndet och ledningsrättsbeslutet och därmed kunna utföra ombyggnationer, underhåll, reparationer och utöva tillsyn över ledningarna krävs att reservatsföreskrifterna tillåter dessa

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen sidorna 59–61.

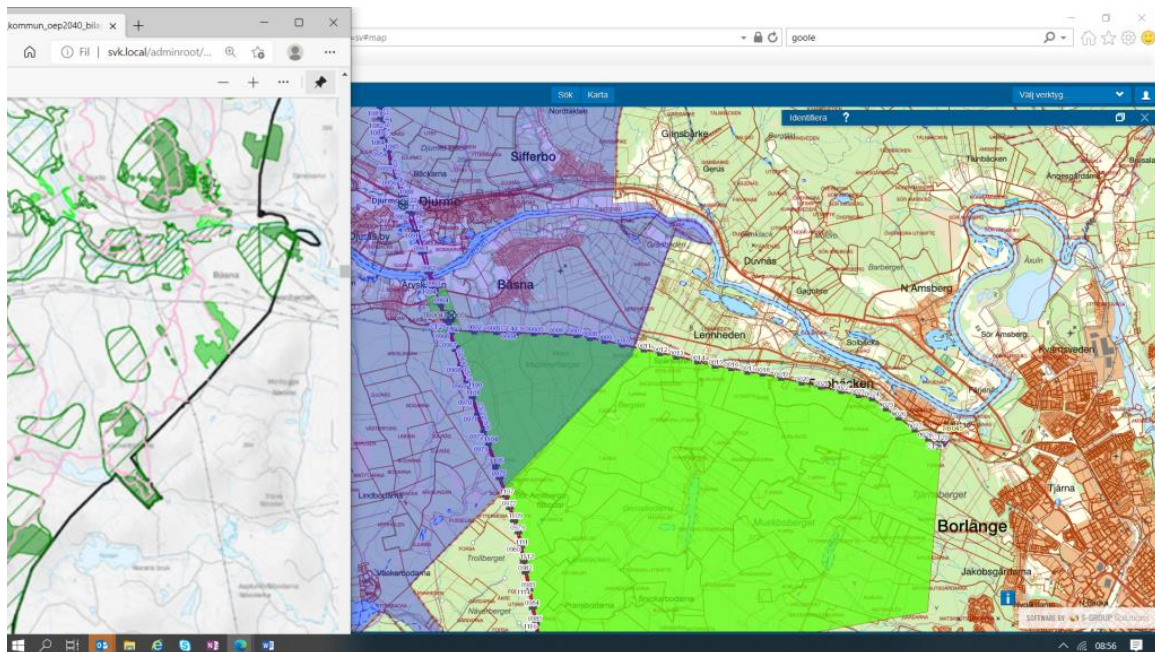
Noteras och texten uppdateras i de delar det är relevant.

Synpunkten om pågående naturreservatsbildning ligger utanför det som ÖP 2040 kan hantera eftersom det är styrt av andra processer.

åtgärder. I annat fall kan Svenska kraftnät inte sköta ledningarna och därmed finns det risk att Sveriges elförsörjning äventyras. Svenska kraftnät anser mot bakgrund av vad som anges ovan att reservatföreskrifterna i pågående naturreservatsbildning inte ska utgöra hinder för den befintliga ledningen.

Utöver befintlig 400 kV-ledning planerar Svenska kraftnät sedan en tid tillbaka att förstärka transmissionsnätet med en ny 400 kV-luftledning mellan stationerna Bäsna (i Gagnefs kommun) och Repbäcken (Borlänge kommun). Förstärkningen ingår i Svenska kraftnäts arbete för att bland annat få redundans i elnätet. För närvarande pågår en utredning för att avgöra ledningssträckning och utredningsområdet (grönmarkerat område på nedan kartbild) är delvis inom pågående naturreservatsbildning. I samtliga anläggningsprojekt tas mycket stor hänsyn till bevarandevärden samt till den natur och miljö som en ny anläggning påverkar. Svenska kraftnät anser mot bakgrund av vad som anges ovan att reservatföreskrifterna i pågående naturreservatsbildning inte ska utgöra hinder för den kommande ledningen.

I övrigt gäller det som tidigare har angetts och Svenska kraftnät har inget ytterligare att tillägga.

Region Dalarna

Region Dalarnas synpunkter på granskning av Översiktsplan för Gagnefs kommun KS/2018:69/21

Region Dalarna välkomnar möjligheten att få lämna synpunkter i granskningen av översiktsplan för Gagnefs kommun. Regionen har tidigare lämnat synpunkter i samrådsskedet med utgångspunkt i de politiskt beslutade strategidokument som främst berör den regionala rumsliga och strategiska samhällsplaneringen. Dessa dokument är den regionala utvecklingsstrategin (Dalastrategin 2030), Regional systemanalys för Dalarna samt Länsplan för transportinfrastruktur 2018-2029.

Synpunkter

Region Dalarna välkomnar att granskningsförslaget utvecklat avsnittet om angelägna mellankommunala frågor samt belyst viktiga beröringspunkter mellan översiktsplanen och Dalastrategin.

I kommunens mål och rekommendationer avseende infrastruktur och kommunikationer lyfts det fram att det längs Västerdalsbanan ska pekas ut plats för tågstopp för persontrafik i varje passerande tätort. Region Dalarna fortsätter framhålla att i det fall persontrafik efter Västerdalsbanan skulle bli aktuell i en framtid, så är det en viktig process att gemensamt med andra berörda aktörer analysera i ett större perspektiv vid vilka orter efter banan det är relevant att ha tågstopp för att uppnå största möjliga tillgänglighet efter hela stråket, utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv. Att markera tågstopp i kartorna är dock en viktig markering för möjliga framtida alternativ.

I det reviderade planförslaget har i viss mån planerna för kollektivt resande med buss beaktats genom fler kartor och mål om att verka för pendling med kollektiva färdmedel. Dock saknas fortfarande ett resonemang kring hur kommunen avser peka ut viktiga platser för pendlings-, cykel- och samåkningsparkeringar i markanvändningskartor.

Förslaget bör även kompletteras med ett resonemang om hur kommunen avser beakta tillgång till kollektivtrafik vid framtida exploateringar av nya områden för bostäder eller verksamheter, genom dialog och samråd i tidiga planeringsskeden med Region Dalarnas kollektivtrafikförvaltning.

Synpunkterna tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningarna och LIS-plan.

Under processen med ÖP 2040 har man identifierat att det saknas flera styrdokument för specifika sakområden.

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när bland annat en cykelplan, grön infrastruktur-plan, med flera styrdokument tas fram.

Dala Vatten och Avfall AB

Yttrande avseende granskning Översiktsplan för Gagnefs kommun 2040

Dala Vatten och Avfall AB (DVA) har tagit del av ovanstående planärendet.

Synpunkter vatten och avlopp

I framtiden kan komma att ställas ytterligare krav på rening av avloppsvatten (spillvatten och dagvatten). Det är viktigt i kommande planering att markytor för framtida rening prioriteras om så behövs i berörda områden.

Synpunkter avfall

Kapitel 3 Planförslag på kommunnivå, 3.2.8 Teknisk försörjning, Avfallshantering, följande bör läggas till/beaktas:

- Vid ett generellt införande av fastighetsnära insamling av producentansvarsmaterial kan behov av strategiskt placerad anläggning för mellanlagring och omlastning av detta avfall uppstå.
- I följande skrivning föreslås ändring "ÅVC behöver utökat utrymme för återbruk (till exempel av byggavfall) och bättre sortering utökad sortering av fler fraktioner."
- Utrymme för eventuellt publika och icke-publika platser som kan komma att behövas för insamling av olika avfallsslag, framförallt förpackningar under producentansvar.

Kapitel 2 Planeringsförutsättningar, 3.2.8 Teknisk försörjning, Avfallshantering:

>Sidan 49, byt ut "komposterbart" mot "matavfall"

Bilaga 2 Hållbarhetsbedömning, i avsnittet "Säkra bostäder till överkomlig kostnad" på sidan 33 bör tilläggas att även avfallshantering utgör en grundläggande tjänst i bostadsområden.

I övrigt har DVA inget att invända mot/tillägga i planärendet.

Redaktionella ändringar görs enligt förslag.

Bilaga 2 är oförändrad då det är en sammanställning av en genomförd intern workshop.

Lennheden Vatten AB

Borlänge Energi

Falu energi och vatten

Granskning - Översiktsplan för Gagnefs kommun 2040, KS/2018:69/21

Yttrande

Lennheden Vatten AB har inga synpunkter då tätortsfördjupningarna och LIS-plan ej är med i granskningen.

Yttranden

Grannkommuner

Borlänge kommun

§ 96 Beslut KSAU 2022-05-03 Översiktsplan för Gagnefs kommun 2040 / 2022/328

Beslut

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande gällande Gagnefs kommuns översiktsplan 2040, granskningsversion.

Ärendet

Överlag inkluderar översiktsplanen långsiktiga intentioner, kommunala mål och strategiska vägval. Hänsynsområden, risker och olika allmänna intressen samt vilka mellankommunala frågor som är viktiga.

Att planen saknar utpekanden av framtida markanvändning och ställningstaganden om t.ex. mellankommunala intressen i tillräckligt stor utsträckning, medför att det är svårt för Borlänge kommun att ta ställning till planens konsekvenser och behov av samarbeten över tid.

Det saknas en sammanvägd markanvändningskarta där det översiktligt framgår planerad markanvändning. Att kartan saknas medför att det är mycket svårt att få en bild av hur utvecklingen kommer att se ut fram till 2040. Planeringsinriktningarna är bra, men var Gagnefs föreslås ändrad markanvändning och hur de ska det ska ske i förhållande till andra intressen som lyfts fram är otydligt. Vilka områden är t.ex. aktuella för bostäder och industri/arbetsplatsområden?

Det hänvisas på flera ställen till ett antal tätortsfördjupningar, det är svårt att få en överblick hur dessa hänger ihop med översiktsplanen och ställningstaganden om markanvändning. Särskilt när rubriken i kap 3 är Planförslag med "Fördjupningsdelar för varje tätort". Översiktsplanen skulle vara mer lättöverskådlig om dessa fördjupningar översiktligt redovisades i Översiktsplanen, även om syftet är att göra fördjupade översiktsplaner för varje tätort. Kap, 3.2.2 Bebyggelse tabell 1. kan med fördel ingå i en översiktlig karta i översiktsplanen.

- Att både LIS-områdena och tätortsfördjupningarna flyttas till en annan process gör det svårt för Borlänge kommun att ta ställning till planen.
- Att den sammanvägda markanvändningskartan saknas gör det svårt för Borlänge kommun att ta ställning till planförslagets eventuella konsekvenser och behov av samarbeten över tid.
- Att tydliga ställningstaganden saknas vid hantering av mellankommunala frågor gör det svårt för Borlänge kommun att ta ställning till planens eventuella konsekvenser och behov av samarbeten över tid. Det är även önskvärt att de mellankommunala intressena syns i karta över kommungränserna, t.ex. infrastruktur, natur och friluftsliv, vatten och grönsstruktur samt förnyelsebar energi.

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommuntäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022. Fördjupningar och LIS-plan behöver tas fram först för att kunna göra en kommunomfattande karta över tex bebyggelse eftersom all föreslagen bebyggelsen är koncentrerat kring våra större tätorter.

Rubriken för kapitel 3 är "Planförslag på kommunnivå" och det ska korrigeras på sidan 7 i kapitel 3.

Planeringsstrategin kan med fördel behandla flera av de områden som Borlänge kommun saknar. Där ingår bland annat: ett förtydligande kring mellankommunala frågor med kartmaterial där det är relevant, hur FÖP:ar och den kommuntäckande ÖP 2040 förhåller sig till varandra gärna med förklarande kartor.

- Hållbarhetsbedömningen bygger på att det är tydligt var Gagnef föreslår förändrad markanvändning. Enligt hållbarhetsbedömningen står det t.ex. "Mark för bostäder finns i översiktsplanen för alla tätorter. Översiktsplanen bygger på förtätning". Det behöver synas i en karta i översiktsplanen.

Viktiga mellankommunala frågor

2.9.2 Intressen identifierade av Gagnefs kommun

Här lyfts bland annat vikten av att samarbete med Leksands kommun i skolfrågorna.

En fråga som bör lyftas är badhus som saknas i Gagnefs kommun.

Dricksvattenförsörjning

Borlänge och Falu kommuns vattenförsörjning utgår till mycket stor del från uttag ur Badelundaåsen nedströms Gagnef kommun. Översiktsplanen bör innehålla tydligare ställningstaganden för att inte äventyra grannkommunernas dricksvattenförsörjning eller möjligheterna att följa fastställda miljökvalitetsnormer för berörda grundvattenförekomster. Det finns flera områden för vattenförsörjning i Gagnefs kommun som inte omfattas av vattenskyddsområden, som behöver hanteras. Det finns ett arbetsmaterial från Borlänge Faluns vattenförsörjningsplan som inkluderar dessa områden som Gagnef kan ta del av. Gagnef har listat följande mål och rekommendationerna som berör dricksvattenförsörjningen

- De vattenresurser som finns inom kommunen täcker behovet både avseende kvalitet och kvantitet i nuläget samt för planerad befolkningsökning inom översiktsplanens planperiod. Vattenskyddsområdena har föreskrifter som styr markanvändningen.
- Grundvattenförekomsternas skyddsbehov ska alltid beaktas vid fysisk planering.
- Gemensamma riktlinjer tas fram för Badelundaåsen med Leksands och Borlänges kommuner.

Synpunkten noteras och förtydligande görs i antagandehandlingarna.

Natur och friluftsliv

Det saknas information om natura 2000-områden.

Synpunkten noteras och förtydligande görs.

Infrastruktur

2.6.2 Trafik och transporter:

En översiktlig karta över prioriterade cykelstråk är önskvärt, (enskilda, kommunala och statliga vägar) där det kan finnas behov av samordning med kringliggande kommuner och Region Dalarna, t.ex. mellan Djurås och Borlänge längs nuvarande RV70/E16.

Under processen med ÖP 2040 har man identifierat att det saknas flera styrdokument för specifika sakområden. Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när bland annat en cykelplan, förnyelsebar elproduktionsplan, grön infrastrukturplan, med flera styrdokument tas fram.

Beslutsunderlag

Granskningshandlingar: Granskning för Översiktsplan 2040 | Gagnefs Kommun

Boverkets översiktsplanmodell 2.0, 2.1

SOU: En utvecklad översiktsplanering - Regeringen.se

Förslag till beslut på mötet

Yttranden

Politiska partier

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet Gagnefs

Synpunkter & anteckningar:

Översiktsplan 2040

Kapitel 1: Inledning och mål

- Kapitel 1, s. 18:

Står det "Det är lätt att leva miljövänligt i Gagnefs kommun". Vår syn är att det är långt ifrån verkligheten idag.

- 1.3.2 Fakta om Gagnef

Statistiken om födelsetal i riket 2017 skrivs som ">2 barn/kvinna". Ska man vara petig så är de korrekta siffrorna från SCB 1,69 barn per kvinna.

- 1.3.2 Fakta om Gagnef

Varför används statistik från 2017 när det finns nyare statistik att gå på? Statistik från SCB om fruktsamheten år 2020 visar ett resultat på 1,66 barn/kvinna i riket och 2,61 barn/kvinna i Gagnefs kommun. Vår fruktsamhet gör då att vi hamnar på plats 4 på listan över kommuner med med högst summerad fruktsamhet 2020.

Källa:

https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/fodda-i-sverige?fbclid=IwAR20Ti4llC9N8mRIYnJA1jJZ-gtqdWw2x-FbO0gsQTNuizRa2gs0nj_FSwUM#:~:text=Den%20summerade%20fruktsamheten%20%E2%80%93%20antal%20barn%20per%20kvinna,fruktsamheten%20f%C3%B6r%20hela%20landet%201%2C66%20barn%20per%20kvinna

Annars överlag fina visioner.

Kapitel 2: Planeringsförutsättningar

- 2.2 Kultur och bebyggelse:

"Det geografiska landskapet präglar hur och var människor har bosatt sig, vilket har gett upphov till den bebyggelsestruktur som finns längs älven i dag. Dessa kulturhistoriska intressen ska bevaras och utvecklas, varför hänsyn tas till dessa i översiktsplanen."

Bra! Det ska vi hålla oss till.

Generella bemötanden:

Redaktionella ändringar görs enligt förslag.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningarna och LIS-plan.

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommundäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022.

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när styrdokument tas fram. Under processen med ÖP 2040 har man identifierat att det saknas flera styrdokument för specifika sakområden.

- 2.2.5 Övrigt:

Felskrivning i meningen ”Med anledning av det hänvisas istället till Riksantikvarieämbetes söktjänst Fornsök för vidare läsning om fornlämningar i området.”. Det heter Riksantikvarieämbetets, inte Riksantikvarieämbe-tes.

- 2.2.5 Övrigt:

Det beskrivs kort om att det finns många fornlämningar i Gagnefs kommun, men att de är för många för att få med på en karta. ÖP hänvisar därför till Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök.

Eftersom Fornsök gav träffar på 1340 fornlämningar, eventuella fornlämningar osv förstår jag utelämnandet av en karta. Däremot vill vi ändå se en kort skrivelse om hur många fornlämningar som finns och vad de innebär. I ett rent informativt syfte.

- 2.3.2 Vattenmiljö:

Under titeln ”Statusen för kommunens sjöar och vattendrag” beskrivs det att ingen av kommunens sjöar och vattendrag uppnår god kemisk status på grund av förhöjda nivåer av kvicksilver, flamskyddsmedel, ftalater, förhöjda nivåer av metaller och höga halter av bly och blyföreningar. Flera sjöar och vattendrag har måttlig eller otillfredsställande ekologisk status pga av bristande konduktivitet. Denna information är tagen från VISS (VattenInformationSystem Sverige) statusklassning från kommunens VA-plan.

I kommunens VA-plan (som inte är en del av ÖP men ändå relevant i detta) står det:

”År 2000 antog alla medlemsländer i EU det så kallade ramdirektivet för vatten, vilket innebär en helhetssyn och att ett systematiskt arbete för att bevara och förbättra kvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska ske i alla medlemsländer. Målet är att alla vatten ska nå minst god status under perioden 2015–2021 eller senast till år 2027 samt att statusen inte får försämrats.”

Nu är det 2022 och ingen av våra sjöar och vattendrag uppnår god status.

Detta nämns dock inte i Översiktsplanen. Det borde nämnas i ÖP att vi misslyckats och även vad vi tänkt göra för att åtgärda det, åtminstone lite kort. Man ska inte behöva söka sig igenom andra dokument för den informationen.

- 2.4.1 Bakgrund:

Meningen: ”Det är nära till hela Dalarna och även till Borlänge och Falun.” är dumt formulerad. Det låter som att Borlänge och Falun inte tillhör Dalarna.

- 2.4.3 Pendling och transport:

Det skrivs att Gagnef satsar på att "fortsatt vara en pendlingskommun". Vi är absolut en pendlingskommun sett till bilåkning men rent kollektivt är pendlingsalternativen få och för många omöjliga att passa ihop med arbete. Vi borde satsa mer på det kollektiva pendlandet, speciellt ur miljöperspektiv.

- 2.4.4 Service:

Under andra stycket finns en mening som lyder: "Landstinget ansvarar för sjukvård och tandvård.". Termen landsting byttes ut 2019. Region är den korrekta benämningen.

- 2.4.6.1 Boende och annan verksamhet för äldre

Under titeln "Trygghetsboende" skrivs det att det idag inte finns några trygghetsboenden men att det kommer tillkomma. Det står "Sju av de lägenheter som idag nyttjas som demensboendeplatser på Törnholn är planerade som trygghetsboende. När Törnholn inte längre behövs som tillfälligt boende bör de medborgare som är i behov av trygghetsboende kunna erbjudas detta." När är detta? En ungefärlig tidsplan uppskattas i ÖP.

- 2.4.6.1 Boende och annan verksamhet för äldre

Det står: "Behovet av seniorboende och trygghetsboende är svårare att bedöma och grundar sig inte på biståndsbeslut utan bygger på den faktiska efterfrågan i åldersgruppen 65 år och äldre. Det finns därför ingen statistik på efterfrågan."

Då bör det göras en undersökning av kommunens medborgare. Intresset finns hos en del, men vi behöver veta hur stort det är. För det är en viktig del att ha med sig i att erbjuda medborgarna det de behöver. Även en viktig del att ha med sig i underlaget i ÖP.

- 2.4.6.7 Familjens hus

I uppräknigen av de insatser som finns på Familjens Hus så är Familjeteamet inte nämnt, så som det borde. <https://gagnef.se/stod-omsorg-och-var/familjens-hus/familjeteamet/>

- 2.4.7 Förskola och skola

Här beskrivs vilka skolor och förskolor som finns på vilka orter och för vilka åldersgrupper. Delen om kulturskolan är väldigt kort och beskriver inte all var den ligger eller vilka åldersgrupper som har tillgång till den. Vi önskar se en utförligare beskrivning om den.

- 2.4.8 Trygghet och brottsförebyggande arbete

Felaktig mening: ". Det är också vanligare att personer med utländsk bak-

grund känner sig otrygga än personer födda i Sverige.” Det borde istället stå: ”.

• 2.6 Infrastruktur och kommunikationer

Det beskrivs om de kommunikationer vi har idag och hur de ser ut. Inom alla områden, utom kollektivtrafiken, beskrivs det vad som ska göras och planeras framöver för att utöka kommunikationen.

Vi vill se en planering för en utökad kollektivtrafik som förenklar det för medborgarna att åka kollektivt. Det handlar inte bara om miljön, utan det är även en fråga om tillgänglighet, ekonomi och jämlikhet.

• 2.8 Teknisk försörjning:

Under avsnittet Uppvärmning står det att kommunens närvärmecentraler använder sig av pellets pannor med oljepannor. Det står också att det inte finns några planer på att utöka eller förändra fjärrvärmesystemet.

Eftersom olja är fossilt och inte alls miljövänligt, eller något som kommer minska utsläppen, tycker vi att eldning av olja borde uteslutas helt. Vi bör ha ett så miljövänligt värmesystem som möjligt.

Kapitel 3: Planförslag på kommunnivå

• 3.2.1.5 5 Områden tillhörande klass 2:

Under punkt 8, ”Gräv”, lyder sista meningen: ”Det är framför allt de äldre gårdarna som är av kulturhistoriskt intresse och vädra att bevara.”

Felskrivning på ordet vädra, som ska bytas ut till ordet värda.

• 3.2.1.5 Områden tillhörande klass 2:

Punkt 7 som lyder: ”7. Gagnef – Vid Prostdammen och i Kyrkbyn finns blandad bebyggelse där somliga är av kulturhistoriskt värde såsom hembygdsgården. Här finns även en flottbro som fortfarande är i bruk.” bör anses som klass 1 istället för klass 2. Vi vill alltså den förflyttas till 3.2.1.3

Områden tillhörande klass 1.

Boken (”Kulturmiljöer i Gagnefs kommun”) som man utgår ifrån med dessa klassificeringar är skriven 1993. Inventeringen boken grundar sig på är gjord på 1981. Den bör alltså göras om från ett nyare perspektiv.

• 3.2.2.4 Övergripande bostadsförsörjningsstrategi:

Under titeln ”Mål och riktlinjer antagna av kommunstyrelsen för bostadsförsörjningen i Gagnefs kommun” reagerade vi på dessa punkter:

- Nyproduktion av flerbostadshus i centrala och attraktiva lägen i kommunens samtliga större tätorter ska främjas. Förtätning ska i första

Innan en ordentlig inventering, beskrivning och värdering görs i ett kulturmiljöprogram så kvarstår klass 2 bedömningen för område 7 Gagnef. Klass 2 är en höjning av områdets kulturmiljövärde då området år 1991 klassades i den lägre värdegraden som lokalt intresse B.

Inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.

Redan beslutade ställningstaganden som bostadsförsörjningsprogrammet 2017-2025 kan inte ändras av en översiktsplan. Flera synpunkter ligger utanför det som ÖP 2040 kan hantera eftersom det är styrt av andra processer.

hand ske i närhet av service i form av livsmedelsbutik och hållplatser med direktbussar eller resecentra. Detta ger förutsättningar för flyttkedjor och frigör småhus.”

Vi vill stryka ordet ”större” i stycket. Det kommer påvisa att vi vill bygga i alla 8 tätorter, inte bara i de största som det nu kan tolkas som.

- Gagnefsbostäder AB ska bygga nya flerbostadshus om marknadsanalyser visar att det finns en affärsmässighet i detta.”

Vi vill gärna se att man inte enbart kollar affärsmässighet utan även att man kollar på den kommunala vinningen av det. Alltså det som gynnar medborgarnas behov och inte bara byggherrens ekonomi.

- Delar av GBAB:s bestånd bör avyttras för att därigenom uppnå att det etableras större fastighetsägare i kommunen som åtar sig att bygga nytt. Därigenom ges GBAB nya förutsättningar för att bygga nya bostäder.”

Vi vill att denna punkt helt stryks från ÖP. Om den inte ska strykas bör en närmare beskrivning av vad för bestånd som ska avyttras och hur det faktiskt kommer påverka kommunen positivt.

- 3.2.3 Naturmiljö och friluftsliv:

Vi saknar ett tillgänglighetsperspektiv under denna del. En del om möjligheter för funktionshindrade bör inkluderas.

- 3.2.7.9 Samlad riskbedömning:

Kartan över förorenad mark i kommunen ser felaktig ut. I Mockfjärd ser det ut som att marken vid demensboende-bygget och Mockfjärdsskolan ut att ligga på förorenad mark. Vi kollade upp det närmare på Länsstyrelsens hemsida och det visade sig att den marken som faktiskt är förorenad inte är de vi nämnt ovan utan att det är mark vid Rhodos restaurang och en gammal verkstad i Lindbyn. Detta bör åtgärdas.

Kartan över förorenade områden är korrekt. På grund av karttekniska skäl så ser den ut att omfatta ett större område men gäller som yttrandet beskriver endast företagsmarken.

Länk informationen från Länsstyrelsen:

- 3.2.9 Förändrat klimat:

Det står mycket om översvämningsrisker men ingenting om brandrisker. Vilket det borde göra med tanke på hur mycket det varit, speciellt sommaren 2018. Det är en viktig risk att ta med.

- 3.2.10 Konsekvenser och avvägningar:

Under punkt B finns denna med: ”Centrum för de större tätorterna med möjlighet till affärer, kontor, samhällsviktig service.” som längre ner i texten beskrivs tydligare.:

”Varje större tätort i Gagnefs kommun ska kunna växa och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Det betyder att varje större tätort behöver ha

ett centrum. Centrumverksamhet är styrt av befintliga verksamheter och bör lokaliseras där det redan finns service, handel, kontor, med mera. Det innebär att i flera av våra tätorter – Bäsna, Dala-Floda och Gagnef – så hamnar centrumområdet där det är jordbruksmark i dag. För att centrumområdet ska kunna finnas kvar och få en bärkraftig utveckling kommer mindre mark behöva tas i anspråk för bebyggelse som i dag är jordbruksmark.”

Detta leder till frågor hos oss som:

- Behövs det verkligen centrumområden i alla byar?

Vi anser att de jordbruksmarker vi har i kommunen bör bevaras. Förtätning går inte att göra in absurdum. Det pratas om att det är miljövänligare att förtäta än att bygga ut, men grönytor behövs. Att exempelvis bygga ut Mockfjärd mot Färmsnäs är knappast något som skulle göra att bilberoendet skulle öka. Meningen ”Att bevara jordbruksmark påverkar inte säkerheten för människor” är inkorrekt. Att säkra den nära livsmedelsproduktionen är i allra högsta grad att se till människors säkerhet.

De politiska strategiska vägvalen är beslutade av kommunstyrelsen och ligger till grund för planförslaget. De anger att Gagnef ska ha en flerkärnig tätortsstruktur och det skapas bland annat genom att möjlighet till centrumverksamhet finns i alla större tätorter.

Bilaga 1: Miljökonsekvensbeskrivning

- Det saknas ställningstagande gällande bevarande av hotade arter, däribland Gagnefs kommuns ansvarsart Smällvedeln. Detta påtalades redan 2018 av Länsstyrelsen i yttrande om ÖPs aktualitet.
- Kulturmiljöprogrammet som idag är från 1993 måste uppdateras för att kunna hantera kulturmiljöfrågor i framtiden. Behov av utredningar kring kulturmiljöer kan behövas i detaljplaneringen i ÖP (men antar att det är utifrån de lokala detaljplanerna som dragits tillbaka). Viktigt att alltid ta kulturmiljöer och fornlämningar i beaktande.
- Bra att ÖP beskriver att möjliggöra anslutning till kommunalt VA eftersom många enskilda avlopp är gamla och innebär en miljörisk.
- Utreda hur bostadsområden i större skogsområden kan genomföras utifrån rekreation. Ska beaktas vid fysisk planering i kommunen.
- Det behöver utredas möjligheter för utbyggnad av laddningsinfrastruktur i kommunen för att möjliggöra övergång till elektrifierad biltrafik.
- Kommunen bör beakta att skogsmark finns i mycket högre grad än jordbruksmark i kommunen. Tas jordbruksmark i anspråk för byggande kan det ha större naturresurspåverkan än om skogsmark tas i bruk.
- Den enda del av planen som bedöms medföra negativa konsekvenser är den del som berör befolkning och människors hälsa. Se sidan 35.
- Kapitel 7 Påverkan på miljökvalitetsmålen:

Bilaga 1 och 2 är oförändrade efter samrådet men bilaga 1 kommer att justeras när kommunen arbetar om FÖP:arna. Vänsterns synpunkter noteras.

I tabellen om miljöaspekten under ”Begränsad klimatpåverkan” står det:

”I ÖP2040 finns en tydlig inriktning mot ökade möjligheter att etablera förnybar energiproduktion i kommunen. Ställningstaganden för ökade möjligheter att använda kollektivtrafik (buss och tåg) ger förutsättningar för att öka andelen som arbetspendlar med kollektiva färdmedel. Även införandet av centrumområden och planering av tillkommande bebyg-

gelse i dess relativa närhet, bidrar till ökade möjligheter för kommunens befolkning att nyttja kollektivtrafik. Ett genomförande av planen bedöms därför ha en positiv inverkan på miljömålet.”

Vi håller med om att centrumområden är en positiv aspekt genom att medborgarnas nyttjande av kollektivtrafik förbättras. Men vi vidhåller att avverkning av jordbruksmark inte ska göras, utan att isåfall i får andra sätt nyttjas för att åstadkomma detta.

Bilaga 2: Hållbarhetsbedömning

- Vi vill se att Dalastrategin 2030, som är den nya regionala utvecklingsstrategin, nämns och räknas in i bedömningen.

Övriga synpunkter:

- Kartorna är allt för lågupplösta och otydliga. I vissa fall går inte ens ortsnamnen att läsa ut vid inzoomning.
- Gällande Samrådsredogörelsen är det oerhört svårt att hänga med i vad som kommenteras eftersom man dragit tillbaka FÖParna som de inkomna kommentarerna i mångt och mycket hänvisar till.

Pdfer av enskilda kartor i hög upplösning har varit tillgängliga på ÖP 2040 hemsida under granskningstiden.

Bilaga 2 är oförändrad då det är en sammanställning av en genomförd intern workshop.

Yttranden

Föreningar och organisationer

Gagnefs intresseförening

I egenskap av remissorgan till Gagnefs kommun (enligt nu gällande översiktsplan, 1998) inkommer Gagnefs intresseförening med ett yttrande över den reviderade ÖP 2040.

Sammanfattning av Gagnefs intresseförenings synpunkter

1. Gagnefs Minnesstuga som benämns "hembygdsgården" i ÖP 2040 ska klassificeras i Klass 1 eller som ett Riksintresse (kapitel 3, sidan 16, punkt 7).
2. All markanvändning i kommunen ska antas vid ett tillfälle, dvs. övrig mark ska visas tillsammans med tätortsfördjupningarna för att ÖP 2040 ska kunna antas.
3. Solsheden, Gagnefs Minnesstuga och Flottbroområdet ska ses som ett sammanhängande område och ska skyddas från bebyggelse på grund av sitt natur- och kulturvärde. Planlagd bebyggelse accepteras inte inom detta "tätortsområde".

Utveckling av ovanstående synpunkter

1. Minnesstugan är av nationellt intresse och ska klassificeras som "Klass 1" eller som ett Riksintresse.

a) Klassificeringen av "hembygdsgården" p.7 på sidan 16, kap 3, är felaktig – under förutsättning att "hembygdsgården" syftar till Gagnefs Minnesstuga. Det är mycket anmärkningsvärt att kommunen planerar att anta ÖP 2040 där kulturmiljöområden klassificerats i klass 1 och 2 utan att kommunen kan uppge vilka områden det faktiskt rör sig om i verkligheten.

b) Kommunen hänvisar i ÖP 2040 till Kulturmiljöer i Gagnefs kommun - en rapport från Dalarnas museum år 1993 som bygger på inventeringar utförda år 1981. Denna rapport har under granskningsperioden inte funnits tillgänglig på Gagnefs kommuns hemsida. Det går därför inte att bilda sig en uppfattning om vilka kulturvärden kommunen tagit hänsyn till. Gammelgården som tas upp i rapporten (s.91) Kulturmiljöer i Gagnefs kommun avser Gagnefs Minnesstuga enligt kontakt med Dalarnas museum. Enligt rapporten framgår att "Ett bevarande är angeläget".

c) Läns museet Gävleborg upprättade ett utlåtande i form av ett Underhålls- och åtgärdsprogram för Gagnefs Minnesstuga år 2008 där det kulturhistoriska värdet utreds i korthet. Detta utlåtande ska Gagnefs kommun och Dalarnas museum ha förvarade hos sina respektive organisationer. Enligt kontakt med Dalarnas museum är Läns museet Gävleborgs utlåtande ett dokument som kommunen ska ta hänsyn till på samma sätt som om det hade varit Dalarnas museum som hade upprättat dokumentet. Detta dokument är således mycket mer relevant att ta hänsyn till än den rapport Kulturmiljöer i Gagnefs kommun som kommunen nu hänvisat till. Det kan även nämnas att Martin Åhrén som utförde utredningen för Läns museet Gävleborg tidigare arbetat på Dalarnas museum och hade således stor kunskap kring Dalarnas hembygdsgårdar och

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningen för Gagnef.

Minnesstugan är redovisad som kulturklass 2 (objekt nr 7) eftersom den varken är ett riksintresse eller har områdesbestämmelser idag. Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när en kulturmiljöplan tas fram. Innan en ordentlig inventering, beskrivning och värdering görs i ett kulturmiljöprogram så kvarstår klass 2 bedömningen. Klass 2 är en höjning av områdets kulturmiljövärde då området år 1991 klassades i den lägre värdegraden som lokalt intresse B.

Inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.

Riksdagen har beslutat om gällande riksintresseområden enligt 4 kap. miljöbalken.

kulturarv. Martin Åhrén genomförde denna utredning som en del i ett större arbete för flera hembydsgårdar i Gävleborg och Dalarna.

Nedan, en sammanfattning:

Gagnefs Minnesstuga är en av de riktigt tidiga hembygdsföreningarna i landet, dock i form av en stiftelse. Som skapare av Minnesstugan lade Otilia Adelborg grunden för den hembydsgård som kan besökas idag. Minnesstugan med dess omgivningar är ett betydelsefullt inslag för förståelsen av det traditionella bondesamhället i Gagnefsbygden. Platsen är även en uppskattad plats med stora upplevelsevärden i anslutning till älven och flottbron. Gagnefs Minnesstuga och Otilia Adelborgs arv bedöms ha ett mycket stort värde för den lokala historien och från ett nationellt perspektiv utgör Minnesstugan/Otilia Adelborgs arv en viktig grund för jämförelser, kartläggning och forskning.

d) Riksantikvarieämbetet, statens myndighet för kulturmiljö och kulturarvsfrågor, som lyder under Kulturdepartementet, verkar för att kulturarvet bevaras, används och utvecklas i Sverige. Riksantikvarieämbetet leder och stödjer andra så att de nationella kulturmiljömålen uppnås. Gagnefs Minnesstuga tas upp på Riksantikvarieämbetets hemsida. Stiftelsen Gagnefs Minnesstugas ordförande Lena Nordesjö fick en medalj för sitt arbete år 2018 av Riksantikvarieämbetet. Stiftelsen Gagnefs Minnesstugas ordförande Lena Nordesjö har sagt i en intervju år 2018, till Riksantikvarieämbetet: - Otilia Adelborg har betytt otroligt mycket för det lokala i Gagnef, men också för utvecklingen nationellt. Även om många inte känner till henne, så var hon Sveriges första egentliga barnboksförfattare. Hon var också mycket inspirerad av Artur Hazelius, som bland annat grundade Skansen. Hon flyttade hit i början av 1900-talet med sex andra kvinnor och byggde upp en gammalgård efter samma modell som Skansen och med samma tankar som Hazelius. Gagnef var också centralt för hennes konstnärskap, berättar Lena Nordesjö.

Detta tyder på det nationella (och förmodligen även globala) intresset som finns kring Otilia Adelborgs arv.

Källa: <https://www.raa.se/2018/11/riksantikvarieambetets-fortjanst-medalj-2018-tilldelas-lena-nordesjo>

e) I Riksantikvarieämbetets blogg tas Otilia Adelborg upp som en självklar pionjär och skapare av bilderböcker, en hembydsgård och kvinnorörelsen. Om Otilia Adelborg skriver Riksantikvarieämbetet följande: Innan hon påbörjade sin gärning i Gagnef var hon välkänd i Stockholm och umgicks i konstnär- och författarkretsar. Hon stod nära Hilma af Klint och kom att inspirera den yngre väninnan Elsa Beskov. Hon var också en del av den organiserade kvinnorörelsen som kämpade för rätten till yrke, utbildning och rösträtt på samma villkor som männen. Med inspiration från Artur Hazelius och Skansen samlade hon in hus, dräkter, handarbeten och historier från trakten. Hon startade också en knypplingsskola. Idag finns Minnesstugan med över 20 byggnader bevarade, den äldsta från 1500-talet. Utan henne hade inte en så stor del av den lokala historien funnits dokumenterad. Länk till poddcast: <https://>

www.k-blogg.se/2019/04/26/k-podd-48-ottilia-adelborg-den-svenska-bilderbokens-skapare/

f) Länsstyrelsen har i Samrådsredogörelsen till ÖP 2040 yttrat att kommunens plan knappt nämner "kulturmiljövärdena": Bland de nationella målen som räknas upp finns inte de nationella målen för kulturmiljö med och kulturmiljövärden nämns inte i kommunens vision från 2018. Ytterligare en illustration av kulturmiljövärdenas nedtonade betydelse i planen kan utläsas i det politiska strategiska vägvalet att "Gagnefs unika identitet är den flerkärniga tätortsstruktur som ligger som ett pärlband längs med älvarna". Länsstyrelsens bedömning är att kulturlandskapet och kulturmiljöerna på många sätt är unika och är en av Gagnef kommuns största tillgångar när det gäller den fysiska miljön. Kulturmiljö bör vara en strategisk hållbarhetsfråga av största betydelse för kommunen. Under kommunens översiktsplaneprocess har man identifierat att det saknas flera planeringsdokument för specifika sakområden, bland annat ett kulturmiljöprogram.[...] Länsstyrelsen anser att denna ambition är alltför vag och önskar att kommunen uttrycker en tydligare ambition i översiktsplanen att snarast arbeta med dessa frågor för att kunna förbättra kommunens beslutsunderlag för kulturmiljö. Vad gör kommunen med denna kritik från Länsstyrelsen? Länsstyrelsen har påpekat detta vid flera tillfällen.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Kulturmiljö är ett av flera allmänna intressen där inget enskilt allmänt intresse är viktigare än något annat. Avvägningar och konsekvensbedömningar ska göras där de olika allmänna intressena vägs mot varandra.

g) Ottilia Adelborgsmuseet - ideell förening har registrerats med stöd av Gagnefs kommun som också har full insyn i museets verksamhet (KFN/2018:98187). Den ideella föreningen har i en skrivelse (ärende KFN/2018:98) inlämnad till kommunen hösten 2020 uttalat vilket stort nationellt värde som Ottilia Adelborgs arv har och begärt att kommunen ska genomföra en extern utredning om denna vision kan uppfyllas. Ottilia Adelborgsmuseet - ideell förening tar upp i skrivelsen att Ottilia Adelborgs arv (museet) har samma värdenivå som Zornmuseet i Mora, Carl Larsson-gården i Sundborn/Falun och Hildasholm i Leksand. Ottilia Adelborgs hembygdsgård Minnesstugan har alltså inte bara ett lokalt intresse utan har mycket större betydelse än vad som nu framgår i kommunens reviderade ÖP 2040. Beslut fattades av Kultur- och fritidsnämnden den 25 februari 2022 om att anta ärendet om att utreda Ottilia Adelborgsmuseets framtida organisation efter den inkomna skrivelsen från Ottilia Adelborgsmuseet - ideell förening (hösten 2020). Utifrån det uppdraget avser förvaltningen att anlita en extern utredare som utifrån föreslagna direktiv gör en utredning som ska fungera som beslutsunderlag för hur kommunens uppdrag till den ideella föreningen ska se ut fr.o.m. 2023-01-01.

h) Stiftelsen Gagnefs Minnesstuga ska följa Ottilia Adelborgs gåvobrev från år 1909 i enlighet med Stiftelselagen. Eftersom Stiftelsen Gagnefs Minnesstuga, som tills april 2021, var lagfarna ägare till all mark på Tallbacken/Solsheden, kan detta område inte, utan närmare utredning antas som ett tätortsområde där bebyggelse ska planeras.

2. Översiktsplanen ska antas när all markanvändning i kommunen syns på tydliga kartor/skrivningar.

a) I den reviderade ÖP 2040 framgår att planlagd bebyggelse ska ske i alla tätortsområden - samtidigt som kommunen går ut med information om att dessa tätortsområden ska granskas vid ett senare tillfälle. Uppgifterna om att tätortsområden ska behandlas senare men samtidigt planeras som områden med planlagd bebyggelse är motstridiga och behöver omarbetas innan ett beslut kan tas.

b) Det går inte att utläsa hur kommunen faktiskt har tänkt kring var skolor, bostäder, grönområden etc. ska placeras. I Plan- och bygglagen framgår det att översiktsplanen ska redovisa grunddragen ifråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta. De kartor som nu finns redovisade i reviderade ÖP 2040 är inte tillräckligt tydliga för att förstå hur kommunen har planerat.

3. Solsheden, Gagnefs Minnesstuga och Flottbroområdet ska ses som ett område.

a) Områdena ska ses som "ett sammanhängande område" på grund av dess höga värde för rekreation och kulturarv för både boende i området och besökare som vistas där. Det är många människor som besöker Flottbrocaféet, hyr kanoter, vandrar upp mot/från åsen och vidare mot Stationssamhället. Det är inte bara boende i området som nyttjar området flitigt utan även andra besökare.

b) Gagnefs intresseförening arrenderar och sköter om marken på Flottbroområdet. Det är av högsta intresse att detta område fortsättningsvis kan utnyttjas av allmänheten.

c) Stiftelsen Gagnefs Minnesstuga har genom åren haft avtal med Gagnefs kommun om att marknadsföra sig på "Visit Dalarna" vilket tyder på detta intresse avseende Gagnefs Minnesstuga även från kommunens sida. Det är hela området som får besökare, inte bara Gagnefs Minnesstuga. Hela området hänger ihop och ska bevaras på grund av tidigare nämnda skäl men även det uppenbara med dess landskapsbild över åsen, älven och flottbron.

d) Stiftelsen Gagnefs Minnesstuga finns med som medlem i Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund vilket givetvis också skapar intresse och besökare till området.

e) Tätortsnära skog ska prioriteras enligt kommunen och det är viktigt för folkhälsan. Solsheden/Tallbacken är det enda område med tätortsnära skog för de boende och otroligt viktigt att det bevaras med dess upptrampade vandringsleder som leder till Stationssamhället och ner till Flottbroområdet från åsen på Solsheden. Detta parkmarksliknande område har ett mycket starkt bevarandevärde.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningen för Gagnef.

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommuntäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningen för Gagnef.

f) Inga beslut (områdesbestämmelser, bygglovsärenden, detaljplaner) angående Solsheden/Tallbacken, Gagnefs Minnesstuga och Flottbroområdet kan antas av kommunen innan ÖP 2040 har uppdaterats med korrekta uppgifter och ordentliga utredningar kring bl.a. kulturvärden.

En översiktplaneprocess leder till rekommendationer och mål för mark- och vattenplanering i kommunen. En ÖP kan ge förutsättningar för byggande och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande.

Plan- och bygglagen kapitel 2 § 2 "Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov." För övrig information hur den fysiska planeringen ska hanteras hänvisar kommunen till kapitel 3.2.2.

LRF

Yttrande granskningen Gagnefs kommuns Översiktsplan 2040

LRF Gagnef upplyser om följande

Miljöbalken SFS 1998:808, 3 kap 1 § Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Miljöbalken SFS 1998:808, 3 kap 4 § Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Under framtagande av Gagnefs kommuns Översiktsplan 2040 har ett antal synpunkter löpande framförts på möten, samtal, mail & skriftligen via brev. Då hänsyn till ytterst få lämnade synpunkter rörande Skog & Lantbruket, beslutad livsmedelsstrategi, beaktandet av Miljöbalken 3:4, Miljöbalken 3:1 och vikten av god dialog med näringslivet helt saknas, framställer LRF Gagnef nu ett antal SKALL KRAV för genomförandet av ny översiktsplan.

LRF Gagnef framställer följande SKALL KRAV för genomförande:

- Tidigare lämnade muntliga och skriftliga synpunkter skall beaktas.
- Tidigare lämnad skrivelse (bilaga) och skall beaktas i ytterligare fördjupad analys.
- Kommunens syn på övergripande mål för det aktiva jord och skogsbruket skall inskrivas.
- Begreppet grönstruktur skall utförligt beskrivas under begrepp samt konsekvensbeskrivas.
- Markägare inom områden markerade på karta så som:
 - Utvecklingsområde tätortsnära skog/park,
 - Områden till grönstruktur (naturvård och friluftsliv)
 - Skyddade områden (naturreservat, biotopskyddsområden, naturvårdsavtal)
 - Pågående naturreservatsbildning

Ägare till ovanstående markområden skall anses vara sakägare och därmed anses vara direkt berörda av översiktsplanen

- Begreppet grönstruktur skall utförligt beskrivas under begrepp samt

.

3.1 Fokusområden

3.1.1 Djurås - kommunens nod

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen sidorna 94–99.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningarna och LIS-plan.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggande och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. En markägare bestämmer själv över sin mark. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Enligt PBL med utgångspunkt i den demokratiska processen har kommunen planmonopol och ska göra avvägningar mellan olika allmänna intressen, där ett intresse är jord- och skogsbruk. Inget enskilt allmänt intresse är viktigare än något annat.

- ”Nod” SKALL samordnas med andra infrastrukturprojekt så som E16, RV70, samt järnväg och vattenväg/kanal.

3.1.2 Hantera jordbruksmark

- ÖP SKALL beakta Miljöbalken 3:4 samt Miljöbalken 3:1

3.1.3 Främja LIS

- ÖP SKALL skapa mark för boende och näringsverksamhet (tex hotell/restaurang) i strandnära läge och annan mark med tex utsikt, i syfte att skapa långsiktig sysselsättning, stimulera service, för att möjliggöra inflyttning samt utveckla besöksnäringen.

3.1.4 Förnyelsebar elproduktion

- ÖP SKALL tydligare beskriva förnybara energikällor och vilka som är att föredra så som bioenergi, sol, vind, vatten och utmärka områden för detta.
- ÖP SKALL tydligare beskriva kommunens plan för bioenergi och den egna möjlighet till elproduktion i Gagnefs kommun samt vilka bränslen som avses nyttjas fram till 2040.

3.1.5 Etablera rätt verksamhet

- ÖP SKALL möjliggöra för nya verksamheter men samtidigt säkerställa att de befintliga kan utvecklas.

3.2 Övergripande målbild för kommunens mark och vattenområden

3.2.1 Kulturmiljö

- Kommunens kulturmiljö har i huvudsak koppling till tidigare generationers jord och skogsbruk där unika miljöer skapades genom att bebygga mark som inte kunde användas till jordbruk i de bördigare dalgångarna samt att fåbodar etablerades på de bördigaste markerna uppe på bergen för att möjliggöra foderproduktion till djuren. Bevarandet av den gamla och skapandet av den framtida kulturmiljön skapas genom denna ÖP, vikten av våra förfäders slit med jord och skogsbruk SKALL inte underskattas.

3.2.2 Bebyggelse

- Gagnef karakteriseras små byar med i varje, några få aktiva lantbrukare som kräver stora arealer jordbruksmark. I ÖP SKALL framtida bebyggelse planeras och byggas med en stor medvetenhet om, och vikten av den matproduktion som bedrivs i den omedelbara närheten samt skogsbrukets behov av transporter.

3.2.3 Naturmiljö och friluftsliv

- Begreppet grönsstruktur är ett ingrepp i äganderätten och SKALL

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommundäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022.

Under processen med ÖP 2040 har man identifierat att det saknas flera styrdokument för specifika sakområden. Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när bland annat ett kulturmiljöprogram, förnyelsebar elproduktionsplan, grönsstrukturplan, med flera styrdokument tas fram.

- hanteras av kommunen som ett inträng med rätt till ersättning.
- Begreppet grönstruktur SKALL utförligt beskrivas under begrepp samt konsekvensbeskrivas i bilaga.
- Markägare inom områden markerade på karta så som:
 - Utvecklingsområde tätortsnära skog/park,
 - Områden till grönstruktur (naturvård och friluftsliv)
 - Skyddade områden (naturreservat, biotopskyddsområden, naturvårdsavtal)
 - Pågående naturreservatsbildning

Ägare till ovanstående markområden SKALL anses vara sakägare och därmed anses vara direkt berörda av översiktsplanen

3.2.4 Näringsliv och service

- I ÖP beskrivs efterfrågan på etablering vara störst i Djurås med närhet till E16/RV70. I ÖP SKALL denna efterfrågan tydligt beskrivas.

3.2.5 Energi och naturresurser

- I ÖP SKALL följande beaktas:
 - Miljöbalken 3:4
 - Miljöbalken 3:1

3.2.6 Infrastruktur och kommunikationer

- Trafikverket planerar ombyggnation av sträckan E16 Djurås – Amsberg samt RV70 Djurås – Mora. Då detta även sammanfaller med det i ÖP omnämnda största efterfrågan på etablering SKALL samordning ske mellan Trafikverkets planering och ÖP.
- ÖP SKALL samordnas med TRV 2019/56037 rörande sträckan Djurås – Ålheden i syfte att skapa helhetslösning för nuvarande och kommande behov av transporter E16/RV70 sträckan Sifferbo – Ålheden med förbifart Djurås/Gagnef som syfte.
- Visar det sig efter utredning att förbifart inte är möjlig SKALL sträckan Sifferbo – Djurås byggas enligt Trafikverkets modell Paket Grön 80 km/h väg, eller liknande detta för hinderfri väg skall uppnås för Skog & Lantbrukets behov av vägtransporter.
- LRF Gagnef konstaterar att ÖP saknar samordning med av Trafikverket planerat dubbelspår tågsträckan Uppsala-Mora, detta SKALL samordnas.

Kommunen har ett utarbetat och kontinuerligt samarbete med flertalet myndigheter om gemensamma sakfrågor och strategier.

3.2.7 Miljö, hälsa och säkerhet

- Etablering av nya jordbruksföretag med eller utan djurhållning SKALL vara en medvetenhet som genomsyrar ÖP.
- I ÖP beskrivs avloppsreningsverk, jordbruksmark med djurhållning, två större aktiva jordbruksföretag, bergtäkter, skjutbanor, flygfält (Himmelslätta), motorbana samt två nedlagda deponier så som miljöstörande verksamhet med rekommenderade skyddsavstånd. Av lagstiftning finns även andra skyddsavstånd att ta hänsyn till i ÖP, detta skall befastas i ÖP.

3.2.8 Teknisk försörjning

- Skog & Lantbrukets behov av teknisk försörjning så som energi, vattenförsörjning, avloppsrening, dagvatten, avfallshantering SKALL beaktas i ett vidare perspektiv genom djuplodande och framåtriktad analys.
- En medvetenhet om Skog & Lantbrukets möjlighet med sina stora byggnader för energiproduktion med solel SKALL i ÖP synliggöras.

3.2.9 Förändrat klimat

- I ÖP SKALL den nytta till samhället som Skogs & Lantbrukets mycket stora möjligheter till resurser synliggöras, tex brandbekämpning, elproduktion m.m.

3.2.10 Konsekvenser och avvägningar

- En betydligt bättre genomarbetad konsekvens och avvägning SKALL utföras rörande Skog & Lantbruket. Ett rationellt jordbruk står inte i konflikt med kulturmiljön, man tar aktiv hänsyn till kulturmiljön så som stigar och leder, bryn, våtmarker, stenrösen, m.m. Dessa kulturkvaliteter är inget som många gånger behöver tas bort för att möjliggöra stora, rationella åkrar. Jordbruket behov av växtodlingsföljd innebär att grödor behöver roteras och oftast mellan flera markägare för att erhålla goda skördar, minska skadedjur och ogräs. Ett rationellt Skog & Lantbruk kommer inte innebära att kulturmiljö går förlorad.

På uppdrag av styrelsen för LRF Gagnef

Gagnef 2022-05-04

Kommungrupp LRF Gagnef Ordf. LRF Gagnef

Gröntuvs vägsamfällighet

Här kommer synpunkt på ÖP 2040 från Gröntuvs vägsamfällighet. Vi tolkar ÖP 2040 som att området Solsheden/Tallbacken ska bli planlagd bebyggelse för att förtäta bebyggelsen. Detta påverkar Ängsholsvägen och Adelborgsvägen som inte är anpassad för en större trafikmängd än vad som är idag. Vi föreslår att området inte förtätas och byggs ut så att trafikmängden utökas. Vi bedömer att den väg vi förvaltar idag inte klarar kraven på kapacitet och säkerhet vid ökad trafik. Vi bedömer också att nuvarande väg med en mycket gammal vägkropp riskerar att få skador av byggtrafik. Det är främst vägsträckningen i början på Adelborgsvägen vid infart från Tallbacksvägen som blir en flaskhals. Det går inte att mötas på vägen och där finns det risk för köbildning ut på Tallbacksvägen, väg 595. Även vid vidare trafik via Ängsholsvägen har vi två smala passager: Sträckan Ängsholsvägen 16-18 är smal och kurva med skymd sikt utan möjlighet att mötas. Utfarten mot Tallbacksvägen vid Ängsholsvägen 3A-5D är smal utan möjlighet att mötas samt ett barntätt område där lek sker i anslutning till vägområdet. Under sommarsäsongen är Ängsholsvägen redan hårt trafikerad av aktiviteter på idrottsplatsen på Ängsholsvägen 30. En förändring av området som innebär utökad trafikmängd behöver föregås av en helhetslösning för utökad vägkapacitet och trafiksäkerhet.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggan-
de och bevarande men är inte i sig själv
juridiskt bindande.

På grund av omfattande synpunkter är
endast de kommuntäckande delarna av ÖP
2040 på granskning under våren 2022. Det
finns inga kartor som visar planlagd bebyg-
gelse inom tätorterna i granskningsförslaget
våren 2022.

Synpunkter som en översiktsplan kan
påverka tas med i kommande arbete med
tätortsfördjupningen för Gagnef.

Yttranden

Privatpersoner

Mats

Med anledning av er översiktsplan ÖP 2040 så vill jag framföra mina synpunkter och funderingar enl. nedan;

Ser att min skogsfastighet Moje 5:26 ligger inom ett område som bl.a har benämningen N1. Jag är orolig vad detta kommer att leda till på lång sikt, exempelvis restriktioner/begränsningar och dylikt för min möjlighet att – enl. mina önskemål och framtida planer – bruka samt bestämma över skogsfastigheten till 100%.

En markägare bestämmer själv över sin mark.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggnad och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Plan- och bygglagen kapitel 2 § 2 "Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov."

Karin

Har fått information om att ansvarig för grönsruktursområde inte kan svara på hur det påverkar oss som har mark och fastighet i planerat grönsruktursområde. Vi kan inte hellre utläsa i översiktsplanen vad grönsruktursområde innebär för oss som har mark och fastighet i området. Då vi inte kan få information om hur planerat grönsruktursområde påverkar oss, vår skog, vår fastighet samt bruket av sjön opponerar vi oss därmed mot planen gällande grönsruktursområde vid Tyren.

En markägare bestämmer själv över sin mark.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggnad och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Plan- och bygglagen kapitel 2 § 2 "Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov."

Anna

Som fastighetsägare i Övre Tjärna vill jag återigen å det starkaste protestera mot planerna att bebygga i Övre Tjärna. Vi vill ha kvar vår fina radby med odlingsbar åkermark! Betänk vad som har hänt i Ukraina som är en stor exportör av vete, vilket nu påverkar flera delar av världens försörjning. Mycket viktigt att vi kan vara självförsörjande av spannmål lokalt. Materialet ni har skickat ut är svåröverblickbart, massor med information som blir ottydligt. Vad ni däremot kan bidra med är ett rejält bullerplank mot Riksväg 70. Morgondagens miljö är dagens ansvar!

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommuntäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med fördjupningen för Gagnef.

Niklas

Angående område N2:2 så skulle ansvariga skyndsamt titta på att ta bort området helt då det ligger rakt över en bebyggd gård där det vore mycket märkligt om man skulle ändra förutsättningarna, se bif bild. Hoppas det går att korrigera detta och ta bort område N2:2 ur förslaget.

Synpunkten noteras och kartans gräns justeras.

Daniel

Jag har varit i kontakt med miljö- och byggchef vid Gagnefs kommun i ett försök att få svar på vad grönstrukturuområdet vid sjön Tyren Björbo innebär för oss mark och stugägare. De kunde inte ge ett konkret svar på innebörden och för vad som gäller vid grönstrukturuområde. Jag har även försökt läsa mig till fakta om grönstruktur via Boverket utan att konkret kunna utläsa vad som gäller. Innan jag fått ett konkret svar på hur eller om jag som mark och stugägare påverkas av detta opponerar jag mig mot bildande av grönstrukturuområde vid sjön Tyren Björbo.

En markägare bestämmer själv över sin mark.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggnad och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Plan- och bygglagen kapitel 2 § 2 "Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov."

Familjen Eliasson

Vi ställer oss frågande till att Gagnefs Kommun skriver i Översiktsplanen att planen är väl förankrad hos fastighetsägarna, då vi som markägare tidigare inte har blivit kontaktade eller informerade om detta. Därför skall processen backas och en korrekt intresseanalys genomföras så att även markägarna får delta från början. Vi anser att det är grundläggande att markägarna får vara delaktiga i besluten som rör deras egen egendom. Vi vill även att Gagnefs Kommun specificerar vad "exploaterar" innebär i det här fallet? Vi som markägare vill i framtiden kunna utveckla vår egen mark och egendom utan begränsningar.

Vi ser även risker för en ökad belastning på vårt skogsbruk som vi bedriver idag då vi ser att brukandet av skogsmarken kan försvåras genom ett ökat nyttjande av marken då fler människor förväntas använda skogsområdena för rekreation. Vi har redan idag en problematik med terrängfordon, orienterare och vilt som orsakar skador på växande skog och mark.

En markägare bestämmer själv över sin mark.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggnad och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Plan- och bygglagen kapitel 2 § 2 "Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov."

Eva och Hans

Tillägg och förtydliganden till erinran mot att bevilja bygglov inskickad den 14 februari 2022 från fastighetsägare Tjärna 11:7 som inkom till kommunen 20220224 samt flera namnlistor under rubrik: Bevara natur- och kulturmiljön som finns vid Minnesstugan i Gagnefs kyrkby och protest mot att ovan sökta bygglov för förskola beviljas, som inlämnats till registrator finns inte med i beslutsunderlaget från byggnadsnämndens möte 220323 till ärende B 2021-000345.

I den fortsatta bedömningen av detta ärende är det viktigt att en kulturhistorisk värdering görs av marken omkring Gagnefs Minnesstuga i översiktsplanen som är ute nu för granskning. Det står att det finns en hembygdsgård med kulturhistoriskt värde i Gagnefs kyrkby. Ingenting mer nämns trots att denna plats ofta framhävs som en viktig plats i Gagnef och är förmodligen en av de mest fotograferade platserna i Gagnefs kommun. Givetvis ska Dalarnas äldsta hembygdsgård Gagnefs Minnesstuga tillhöra klass 1 och inte klass 2 som den nu klassats som i översiktsplanen. Vad finns det för stöd för den klassningen? Hur har denna bedömning gjorts? Är det Dalarnas museums underlag från 1980-talet som ligger till grund för denna bedömning? Kommunen skriver även i ÖP2040 att ett kulturmiljöprogram ska skapas framöver men i dagsläget är det alltså Dalarnas museums dokument från 1980-talet som det hänvisas till. Dalarnas museums dokument går inte att nås från kommunens hemsida. För att granskningen av översiktsplanen ska kunna genomföras på ett demokratiskt och öppet sätt är det viktigt att invånarna i kommunen kan förstå vad kommunen skriver och hänvisar till. Har kommunen en plan för att lägga ut dokument som det hänvisas till? När ska ett kulturmiljöprogram skapas?

Självklart behövs en grundlig utredning av området göras vilket Länsstyrelsen redan har påpekat i "Samrådsredogörelse Yttranden och bemötanden från samrådet" som ligger sist i listan av dokument under Granskning 4 mars t.o.m. 4 maj 2022 ÖP2040 på kommunens hemsida.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggan-
de och bevarande men är inte i sig själv
juridiskt bindande.

Synpunkter som en översiktsplan kan
påverka tas med i kommande arbete med
tätortsfördjupningen för Gagnef.

Inför tätortsfördjupningarna kan även
mindre områden behöva utredas genom
en kulturmiljöanalys för att säkerställa att
områdets kulturvärden tas tillvara.

Minnesstugan är redovisad som kulturklass
2 (objekt nr 7) eftersom den varken är ett
riksintresse eller har områdesbestämme-
lser idag och benämns Lokalt intresse B
(den lägre intressegraden) i Kulturmiljöer i
Gagnefs kommun från 1991. Ställningsta-
gande och rekommendationer som endast
beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att
utvecklas när en kulturmiljöplan tas fram.
Innan en ordentlig inventering, beskrivning
och värdering görs i ett kulturmiljöprogram
så kvarstår klass 2 bedömningen.

Jan

Jag kan notera att vandringsleden Europaled 1 har markerats på kartan över vandringsleder i Gagnef på den reviderande planen. Men jag förutsätter att det skapas information om leden på kommunens hemsida. Om man söker på Europaled 1 Gagnef, så hänvisas man till Gagnef.se. men där finns ingen information! Se hur Leksand k:n har skapat information om leden med information om sevärdheter, övernattningsställen m.m.

Trots att det finns ledamöter i ks som påstår att det inte kommer några vandare på leden, kan jag informera om att det kommer både inhemska och utländska vandare varje år. Dels de som går hela sträckan i Sverige samt de som går viss del av leden t.ex upp till Grövelsjön. Hur många som passerar Gagnef vet jag inte, men jag träffar årligen ett antal vandrare som passerar Gråbuan, jag har följt flera via deras hemsidor där man dagligen informerar om vandrigen och sprider information om vad som är sevärt och bra längs vandringsleden! Viktigt att Gagnefs kommun ser att utnyttja denna möjlighet att marknadsföra kommunen, så att de som vandrar genom kommunen kommer tillbaka!

Vidare vill jag att de gamla fåbodstigarna prioriteras som klass 1 och markeras på kartan på sidan 16 under planeringsförutsättningar. Fåbodstigarna har använts under 400-500 år och var de enda möjligheten att ta sig till fåbodarna innan skogsbilvägarna byggdes. Dessa stigar/vandringsleder har ett stort kulturellt värde samt också för rekreation och motion för vandrar och motionärer samt cykelåkare! För att dessa stigar/vandringsleder skall besvaras måste de underhållas och märkas ut både i terrängen och på kartan. Friluftsförande har under lång tid ordnat med underhåll och markering av vandringslederna. För ca 20 år sedan trycktes upp en vandringsledkarta som behöver förnyas. Kartan är en viktig del för marknadsföringen av lederna och kommunen borde medverka till att en nytryckt aktuell vandringsledkarta skapas!

Kommunen har till viss del hjälpt till med att röja och markera lederna med personal och boende från gruppboende på Näset. De har med enkla medel gjort ett jättebra arbete med att underhålla vandringslederna. Jag hoppas kommunen kan fortsätta med att ordna så att dessa kulthistoriska vandringsleder bibehålls, så att kommande generationer får möjlighet att vandra på väl underhållna leder i kommunen. Ta gärna del av hur Leksands k:n har löst det med att underhålla och märka ut lederna!

Bifogar karta på fåbodstigarna mellan Västerfors – Mockfjärd som bör prioriteras!

Ställningstagande och rekommendationer gällande stigar/leder som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när en kommunal grön infrastrukturplan tas fram.

Gagnefs kommun har gjort ett arbete att ta fram en prioritering av leder och stigar i kommunen. Det som redovisas i ÖP 2040 är endast det underlagsmaterial som finns tillgängligt idag och inga nya bedömningar har varit aktuella.

Josefine och Jörgen

I ÖPL 1998 (6:4) där en gedigen genomgång av Länsstyrelsen (1987) framtagit ett naturvårdsprogram för länet. Syftet med programmet är att presentera en samlad och enhetlig redovisning av naturvårdens intresseområden, inklusive fakta och bedömningar. För varje område har det samlade naturvärdet klassats i en tregradig skala. Riksintresse, områden av mycket högt värde och område med högt värde.

Naturvårdsprogrammet, som omfattar naturområden för naturvård och friluftsliv, redovisar för Gagnefs kommun 38 områden med höga naturvärden. Varav åslandskapet mellan Djurås och Gråda (Badelundaåsen) är ett område av mycket högt värde. Dessutom hämtar kommunens östra delar sitt grundvatten från Badelundaåsen (ÖPL 1998 6:8). Badelundaåsen sträcker sig rakt igenom Solsheden. Åsen tappas på vatten här i Gagnef. Badelundaåsen är ett riksintresse för vattenförsörjningen.

Solsheden har varit en plats för tätortsnära friluftsliv och närrekreation i generationer. Det är en av anledningarna till att Otilia Adelborg med vänner älskade platsen så högt. Här ligger tre av kulturstråkets platser i nära anslutning till varandra; Gagnefs Minnesstuga (Dalarnas äldsta hembygdsgård), Adelborgsgården (där systrarna Adelborg bodde) samt utsikten och flottbroarna. Utsikten från/upp mot Badelundaåsen över älven, bort mot flottbron och kyrkan är magnifik och bör inte förstöras. Det är en unik plats som bör användas för att marknadsföra kommunen, istället för att exploateras och förstöras.

Otilia Adelborg beskrev bygden vid sitt första besök 1893: "Gagnef hade för mig ett alldeles särskilt behag däri, att det ännu var fullt friskt och naturligt, oberört av främlingar och handelsbodas." 1909 beskrev Otilia Adelborg platsen så här: "Att bo i Gagnef om sommaren är som att bo på en grön äng strax utanför himmelrikets portar. Men att bo där om hösten i september månad är som att bo på en stor gyllene slätt där himmelrikets portar står öppna". Otilia Adelborg är den svenska bilderbokens skapare och hennes bilder belönades bl a på världsutställningen i Chicago 1893. Adelborgsgården (systrarnas hem) var öppet för alla vänner inom den kulturella de själva tillhörde. Hit kom barnboksvännerna Elsa Beskow med maken Nathanael, Alice Tegnér och Anna Maria Roos, konstnärsvännerna Hildegard Thorell, Hilma af Klint m fl, dalavännerna Emma Zorn, Karin Larsson från Sundborn och Hilda Munthe. Hemslojdsvännerna Gustaf Anckarkrona, Lilly Zickerman, Märta Måås Fjetterström och paret Wälstedt på Näbacksholm var också flitiga besökare. Ett stort kulturhistoriskt intresse delade de med bl a syskonen Axel och Gerda Boethius, Sigrid Leijonhufvud, Artur Hazelius (grundare av skansen). Platsen kring Solsheden och Gagnefs Minnesstuga är också en uppskattad rastplats för besökare (turister) med stora upplevelsevärden i anslutning till Dalälven och flottbron. Därför är det av stor vikt att skydda det visuella upplevelsevärdet på platsen. Solsheden är viktig för Gagnefs historia och gemenskap då även bygdens midsommarfirande håller till på platsen. Solsheden är också unikt då den också speglar Gagnefs identitet samt bidrar och stärker varumärket "Gagnef" (se bilaga 1).

Under processen med ÖP 2040 har man identifierat att det saknas flera styrdokument för specifika sakområden. Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när bland annat ett kulturmiljöprogram och grön infrastrukturplan tas fram.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningen för Gagnef.

Inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.

Enligt Vattenförsörjningsplan Dalarnas län är Badelundaåsen av regionalt intresse läs mer om det i kapitel 2.3.2 i ÖP 2040.

Med detta i åtanke bör kommunen ansöka hos länsstyrelsen om ett bildande av natur och kulturområde vid området kring åslandskapet vid Solsheden och Gagnefs minnesstuga för att bevara den kulturhistoriska platsen för framtida generationer! Alternativt till detta är att platsen skyddas som naturminne!

Naturminne: Speciella naturföremål som träd, flyttblock, rullstensåsar eller liknande kan skyddas som naturminne. Det är en gammal skyddsform som har funnits i Sverige sedan 1909 (Länsstyrelsen Dalarna).

Här kommer fler faktorer att ta hänsyn till för att bland annat bevara platsen för framtiden:

Inom bebyggelseområden som utgör en värdefull miljö skall särskild hänsyn tas till områdets egenart. Prövning av frågor, som rör viktigare kulturhistoriska intressen bör göras i samråd med Länsantikvarien.

Adelborgsvägen som går genom området är för smal och klarar inte ett högre trafiktryck. Vägen kan dessutom inte breddas. Därför kan inte en förskola, fler villor och/eller ett flerbostadshus byggas på platsen. En breddning av vägen skulle dessutom ändra områdets karaktär väsentligt och platsen skulle förstöras för framtiden (se bilaga 1). Det är inte proportionerligt att tillåta fler byggnader på åsen (Solsheden 1:3 och 1:4) eftersom det skulle skapa större skada för fler personer och bidra till nytta för väldigt få personer.

Dessutom är en förskola samt flerbostadshus direkt olämpligt att bygga på grusåsar då markradon förekommer i området. Rekommendationer finns att om nya bostadsområden skall byggas så skall radonförekomsten kartläggas (ÖPL 1998 9:5).

Källor:

Den svenska bilderbokens skapare - Ottilia Adelborgmuseet, <https://ottiliaadelborgmuseet.se/ottilia-adelborg/den-svenska-bilderbokens-skapare/>

Kulturstråket i Gagnefs kyrkby - Vandra i Ottilia Adelborgs fotspår - Ottilia Adelborgmuseet, <https://ottiliaadelborgmuseet.se/kulturstraket/>

ÖP 1998 -Gagnefs kommun

Dalarna | Länsstyrelsen Dalarna (lansstyrelsen.se), <https://www.lansstyrelsen.se/dalarna/>

Naturminnen | Länsstyrelsen Dalarna (lansstyrelsen.se), <https://www.lansstyrelsen.se/dalarna/besoksmal/naturminnen.html>

Utkast till innehållsförteckning VoU-plan hembygdsgårdar (wordpress.com), <https://gagnefsminnesstuga.files.wordpress.com/2012/08/gagnefs-hbg-uoc3a5.pdf>

Synpunkten om skyddat område ligger utanför det som ÖP 2040 kan hantera eftersom det är styrt av andra processer. En ÖP kan ge förutsättningar för byggande och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Enligt PBL med utgångspunkt i den demokratiska processen har kommunen planmonopol och ska göra avvägningar mellan olika allmänna intressen där inget enskilt allmänt intresse är viktigare än något annat.

Skylt vid riksvägen.

(Viktigt för turismen i Gagnef)

Skylt vid korsningen Ängsholmsvägen -
Adelborgsvägen.

Skylt vid Tallbacksvägen.

Bild som visar omgivningarna kring Gagnefs minnesstuga och
platsen där Kyrkbyns midsommarfirande äger rum.

Bild som visar hur smal vägen är samt
hur platsen skulle förändras om vägen
breddades.

Matilda

Tyvärr en helt intetsägende översiktsplan. Samlade markanvändningskartor saknas vilket gör det otroligt svårtolkat och ett svårläst dokument. De viktiga politiska ställningstaganden som ska ingå i en ÖP saknas, såsom LIS-områden och rekommendationer för vindkraft, klimatanpassningar samt naturmiljö och friluftsliv (jmf skrivelsen Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kapitel 3.2 kommer att utvecklas när en kommunal grönstrukturplan/klimat- och energiplan/kulturmiljöplan/dagvattenstrategi/cykelplan tas fram. Från Samrådsredogörelsen, s 6). Ser kommunen och länsstyrelsen verkligen någon mening med denna ÖP? Det känns mer som ett internt planeringsunderlag inför en ÖP-process.

Är det rättsligt möjligt att helt gå över i en annan process med samma material– från ÖP till FÖP? Grundförutsättningarna är ju helt förändrade - inbjudan till medborgare och inhämtande av synpunkter har ju skett enligt tanken med ÖP-process? Det blir väldigt vilseledande för medborgare och deras inspel och delaktighet i processen.

Låt LIS, fördjupningar och övrigt som behöver ett ställningstagande ingå i en ÖP som får en senarelagd beslutstid.

Kap 1

Kap 1(s.29) och kap 3 (s.9) –Olika lydelser för det politiska vägvalet för nyttjande av öppen mark – vad gäller? Ett väsentligt samhällsintresse eller det bidrar till en god samhällsstruktur?

1.4

PSV Främja ett rikt natur- och friluftsliv. Hur avser kommunen göra detta? Varför ska man välja att bo i Gagnef utifrån detta? Rekommendationer i kap 3 (3.2.3.5) säger inte mycket utan tar sikte på att bara följa lagar och regler. Är det att främja ett rikt natur- och friluftsliv?

Kap 2

2.3.1 Saknar information om Natura 2000-områden i kommunen – dessa är också riksintressen. Riksintresse MB 3:6 benämns väl Naturvård eller Friluftsliv, inte rekreation? Kartan som hör till texten – inget angivet nummer till figuren (ett genomgående problem i underlagen). Vilka ställningstagande gäller för riksintressen naturvård och friluftsliv?

2.3.5 Natura 2000-områden saknas. Varför visas naturvårdsavtal när texten sedan anger att dessa områden inte är skyddade enligt lag?

Figur på sida 45 – varför är hela dalarna med? Svårt att se vad som gäller Gagnef med utzoomad kartbild.

Generellt bemötande:

En ÖP eller FÖP kan ge förutsättningar för byggande och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande. I översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressena utifrån vad marken är mest lämpad för oavsett vem som äger marken eller hur den förvaltas idag. Enligt PBL med utgångspunkt i den demokratiska processen har kommunen planmonopol och ska göra avvägningar mellan olika allmänna intressen, där ett intresse är ex. jord- och skogsbruk. Inget enskilt allmänt intresse är viktigare än något annat.

På grund av omfattande synpunkter under samrådet som kommunen avser att beakta så är endast de kommuntäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022.

FÖP och ÖP följer samma demokratiska process med samråd, granskning och antagande. I ett område där kommunen vill vägleda utvecklingen mer i detalj kan översiktsplanen fördjupas i en sk FÖP.

De politiska strategiska vägvalen är beslutade av kommunstyrelsen och ligger till grund för planförslaget.

Synpunkten om Natura 2000 noteras och förtydligande görs.

Kap 3

Fokusområden – Inget fokus på hållbarhet, framtida utmaningar pga klimatförändringar eller flyktingströmmar? Bedömer inte kommunen detta som realistiska fokusområden fram till 2040?

3.1.5

Är det inte lämpligt att industri – med sina krav på skyddsavstånd – INTE utses i varje tätort isåfall? Går det inte att lokalisera på bättre sätt i kommunen för att istället kunna utveckla tätorter på andra sätt än för industri?

Integration: Hur framtidens behov kommer att se ut går inte att förutse. Finns det tydliga behov för resten som tas upp i ÖP?

3.2.2.

Tabell 1 är ju rätt meningslös utan tillhörande karta, med ställningstaganden där dessa betydelser ska gälla. Varför finns inte det?

3.2.3

Att i ställningstaganden för naturmiljö och friluftsliv skriva att åtgärder "är positiva" och "kan behövas"...är inget ställningstagande.

3.2.3.7

ÖP är ett politiskt dokument där dessa ställningstaganden och frågor ska avgöras, liksom dokumentet gör med övriga frågor – allt förutom naturmiljö och friluftsliv... Varför görs denna åtskillnad? Är förnyelsebar energi en opolitisk fråga?

3.2.5.3

Portalparagrafen i skogsvårdslagen lyder som följer "Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls". Det är viktigt att skogsbrukets värden värnas och att skogsbruket anpassas till framtida utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar så skogsbruket ges förutsättningar till god avkastning och bibehållen biologisk mångfald även i framtiden. Kommunens intresse är alltså skogsbruket och god avkastning? Biologisk mångfald kopplas knappast till skogsbruket – utan till skog.

Bilaga 2.

Hur har kommunen förhållit sig till denna? Har resultatet av bedömningen lett till något omtag och justeringar av ställningstaganden? Om inte – varför?

6. Samtliga kommunala vattentäkter ingår i skyddsområden. Ett område

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när bland annat en cykelplan, förnyelsebar elproduktionsplan, gröninfrastukturplan, med flera styrdokument tas fram.

En översiktplaneprocess leder till rekommendationer och mål för mark- och vattenplanering i kommunen.

Bilaga 2 är oförändrad då det är en sammanställning av en genomförd intern workshop.

är under revidering (Bäsna) där det kan bli konflikt med översiktsplanen beroende på vilken verksamhet som beslutas. Vad innebär detta? Skulle inte ÖP och kommunen prioritera säkert dricksvatten alltså?

7.2 Var ska dessa solcellsparkar och vindkraftsparkar byggas – är det på kommunens mark? Om inte – så gäller ju samma bedömda värde som Främja hållbart skogsbruk. Gäller för alla rubriker där det står Främja – t ex turismen (som inte uteslutande bedrivs på kommunal mark gissar jag), bör vara 0.

Instämmer med tätortsfördjupningarna. Låt LIS och fördjupningarna ingå i en ÖP som får en senarelagd beslutstid.

Grönstrukturkartan

Otydlig, många olika gröna nyanser – är allt grönmarkerat skyddat? Även nyckelbiotoper visas, vad mer- riksintressen?

Pdfer av enskilda kartor i hög upplösning har varit tillgängliga på ÖP 2040 hemsida under granskningstiden.

VAD är INTE politiskt i ÖP?

"Vidare arbete bör även titta på frågor som kan vara politiska i sin natur. Därför bör en grön infrastrukturplan inledas med en politisk dialog. Fokusområden för dialogen kan vara hantering av större opåverkade områden, hur skötsel av naturvärden ska ske (till exempel brynmiljöer och öppna sandiga marker, som förbättrar förutsättningarna för skydd och födosök för pollinatörer och andra nyttoinsekter) samt restaurering av våtmarker i jordbrukslandskapet. Eftersom det är i grunden en politisk fråga bör även en gröninfrastrukturplan antas politiskt"..

Eva

Bevara natur- och kulturmiljön runt Gagnefs Minnesstuga, Dalarnas äldsta hembygdsgård, vårt kulturarv. Minnesstugans omgivning med Badelundaåsen och området ned mot Österdalälven har alltid varit en synnerligen vacker och fridfull plats som skall bevaras som sådan för framtida generationer. I ett gåvobrev från år 1909 skänkte Ottilia Adelsborg viss egendom till Gagnefs folk med en önskan om att var och en bidraget till samlingens ökande. Socknen har därefter skänkt både byggnader, föremål och all mark på Solsheden som en gåva till Stiftelsen. Nu har Stiftelsen sålt större delen av denna mark. Låt marken förbli allmän parkmark. Att njuta av för alla människor i Gagnef. Nya byggnationer, storskalig förskoleverksamhet, bilparkeringar, tätortsbildning, nya vägar, markant ökad biltrafik genom området m.fl. ingrepp, skulle förstöra den här unika och historiska platsen för alltid. Se till att skydda hela Solsheden från all exploatering p.g.a. dess mycket höga naturvärden* och kulturvärden** och sedan lång tid självklara läge för rekreation för Gagnefs folk! Gör hela området till ett skyddat område, ett kulturresevat i Gagnef!

I skrivelser i ÖP 2040 i kapitel 1 Inledning och mål och nedanför under rubriken Definitioner i styckena om Allmänintresse resp Bevarandeområden tas inte upp något angående ämnet kultur i något av dessa stycken, vilket man kan undra varför, i en sådan ort som Gagnef i Dalarna. Flera kartor t.ex. den för områden till grönsrukturer och kulturmiljöer går ej att utläsa, vägar saknas och vandringsleder är mycket otydligt/fel inritade eller saknas helt mm. Gagnefs Minnesstuga är inte utmärkt alls på kartan som ett kulturområde, fast det är tydligt att det är bland det första Gagnef visar fram i sin reklam för bygden.

Har kommunen sett till de kulturella värdena och bevarande av kulturmiljöerna på denna plats tillräckligt? Har det förbisetts? Hänvisar även till flera uppgifter i tidigare inlämnad erinran till bygglovsansökan B 2021-000345 och inlämnade namnlistor under rubrik: Bevara natur och kulturmiljön som finns vid Minnesstugan i Gagnefs kyrkby och protest mot att ovan sökta bygglov för förskola beviljas. (Torde givetvis även gälla eventuella sökta kompletteringar av verksamhet och liknande till detta bygglov)

*enl. översiktsplan 98 klassas åslandskapet mellan Djurås och Gråda som ett område av "mycket högt värde för naturvård och friluftsliv", medan områden med "högt värde" gäller Österdalälven mellan Flogen (Gråda) och Djurås. Kommunens mål för Gagnef är följande: "Badelundaåsen skyddas i hela sin sträckning från skadliga ingrepp". Obs! Åsen framträder tydligast och är bevarad och fri från bebyggelse i just det här området, då socknen och därefter stiftelsen Minnesstugan har varit ägare till marken som fortfarande utgörs av parkmark. Många Gagnefsbor betraktar den här platsen som skyddad. "Där får man inte bygga".

Har kommunen tagit hänsyn till dessa värden och skydd i den samlade bedömningen man arbetade fram -98 eller har man gjort helt nya under-

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsförordningen för Gagnef.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggnade och bevarande men är inte i sig själv juridiskt bindande.

Pdfer av enskilda kartor i hög upplösning har varit tillgängliga på ÖP 2040 hemsida under granskningstiden.

I Översiktsplanen från 1998 ska Solshedenområdet vara avsett för användning: service och park/natur.

sökningar och bedömningar? Åsen och övriga områden är desamma idag och har samma skyddsvärde som 98.

**enl Öp 98 rubrik Kulturmiljövård omnämns antalet kulturobjekt av "mycket stort intresse" till ett 32 objekt och områden av "stort intresse" till 41 objekt där Kyrkbyn omnämns, men någon fördjupad undersökning av den här för Gagnefsborna unika och viktiga platsen i och kring Minnesstugan har inte gjorts. Man nämner i en fördjupning till öp 98 att det för fritids- och friluftsverksamhet finns "fotbollsplaner och tennisbanor vid Ängsholn, friluftsbad vid Tjärnsjön, motionscentral med elljusspår och leder i Övre Tjärna... Vid Ängsholn ligger en folkpark och en utomhusscen för bygdespel. Vid Gagnefs Minnesstuga finns samlingslokalen Stuggu."

Ängsholns fotbollsplaner och en tennisplan samt Ängsholns folkpark och utomhusscen är ett inhägnat och stängt område och inte tillgängligt för allmänheten. Ängsholns omgivande mark är olämplig för friluftsliv. Motionscentralen i Övre Tjärna ligger för långt bort för att utgöra ett närrekreationsområde för de boende i t.ex. Kyrkbyn och Gröntuv och därför bör de i inledningen nämnda omgivningarna runt Minnesstugan från och med åslandskapet ned till älvmrådet utgöra ett sådant närrekreationsområde. Upptrampade stigar finns här redan sedan minst ett halvsekel och nyttjas av många människor från olika håll i Gagnef. I Stuggu bedrivs idag förskola av ett företag som har tillfälligt bygglov för förskoleverksamhet där. Stuggu är inte längre en samlingslokal för bygdens folk. Stiftelsen Minnesstugan har sålt Stuggu till företaget. Önskemål finns bland många Gagnefsbor att "ha kvar" Stuggu som samlingslokal. Området behöver utredas mer ingående i nuvarande Översiktsplan avseende natur och kulturmiljön som omger Minnesstugan, Gagnefs främsta kulturarv, Gagnefsbornas över hundraåriga historia och kulturella och andra insatser i området på olika sätt, naturmiljön med friluftslivet, där behovet av varierande och närliggande grönområden för olika friluftsviteter torde öka i en nära framtid i o m ett ökat intresse och vitala behov av dessa hos befolkningen, samt att fler människor flyttar till kommunen.

Därför extra viktigt för alla att den här unika platsen bevaras och skyddas från exploatering. Att man ändrar inriktning på planeringen för hela det här området från exploatering/förtätning till bevarande och skydd av kulturen och naturmiljön.

Minnesstugan är redovisad som kulturklass 2 (objekt nr 7) eftersom den varken är ett riksintresse eller har områdesbestämmelser idag. Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när en kulturmiljöplan tas fram. Innan en ordentlig inventering, beskrivning och värdering görs i ett kulturmiljöprogram så kvarstår klass 2 bedömningen. Klass 2 är en höjning av områdets kulturmiljövärde då området år 1991 klassades i den lägre värdegraden som lokalt intresse B.

Inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.

Andreas, Anna, Ann-Marie, Birgitta, Erik, Eva, Hans, Hans, Hans, Jenny, Jesper, Jessica, Johan, Linda, Linnea, Maria, Marianne, Marie, Mattias, Mikael, Robert, Rogert, Rune, Staffan, Sven, Sven-Erik

Vi anser att Solsheden/Tallbacken, Gagnefs Minnesstuga och Flottbroområdet ska planeras som tätortsnära skog, parkmark, naturreservat, naturminne eller på annat sätt kultur- och/eller naturskyddat område. Vi tycker att Gagnefs kommun ska ta bort skrivningen ”planlagd bebyggelse” för dessa områden och att Gagnefs Minnesstuga ska klassificeras i Klass 1.

Varför?

1. Värdet på åsen (Solsheden 1:2, 1:3 och 1:4) som ett frilufts-, rekreations- och kulturhistoriskt värdefullt område är mycket högt. I ÖP1998 står det att åslandskapet mellan Djurås – Gråda (dvs genom Solsheden/Tallbacken) har ett mycket högt värde utifrån perspektiv ”Naturvård och Friluftsliv”. Ingen utredning har genomförts efter Länsstyrelsens naturvårdsprogram år 1987 som sänker detta mycket höga värde.

2. Det är inte möjligt att bebygga mer i området p.g.a. att vägen är för smal runt bl.a. Solsheden 1:2, 1:3 och 1:4. Adelsborgsvägen och Ängsholmsvägen kan inte breddas och tål inte verksamheter som innebär ökad trafik. Området utgörs bland annat av en rullstensås som inte får förstöras på grund av dess höga värde.

3. Badelundaåsen som sträcker sig över hela Solsheden/Tallbacken har ett mycket stort intresse för vattenförsörjningen i Dalarna. Badelundaåsen är en lång och stor rullstensås i Svealand. Badelundaåsen är en av de längsta åsarna i Sverige. Åsen går från Nyköpingstrakten i Södermanland i söder till sjön Siljan i Dalarna i norr och är känd för många fornminnen. Speciella naturföremål som träd, flyttblock, rullstensås eller liknande kan skyddas som naturminne.

4. Det finns annan placering av förskola som passar mycket bättre än Solsheden. Solgården ovanför Tjärnsjön är utmärkt placerad för en ytterligare förskola i Gagnefs kyrkby. Lokalen blir inom kort ledig för ny verksamhet. Solgården är strategiskt placerad, utrustad för att klara förskoleverksamhet (p.g.a. varit det tidigare) och skulle givetvis vara det mest hållbara alternativet. Solgården har alltså en mycket bättre placering än den tillfälliga placering Olympica förskola har nu i socknens tidigare samlingslokal ”Stuggu” på Adelsborgsvägen vid Gagnefs Minnesstuga. Antalet barn som kommer gå i förskolan till hösten 2022 är 130 färre barn än tidigare år, från 595 barn till 473 barn. Det finns därför inte heller behov av en ytterligare nybyggnad av förskola.

En ÖP kan ge förutsättningar för byggan-
de och bevarande men är inte i sig själv
juridiskt bindande. I översiktsplanen ska
kommunen redovisa de allmänna intresse-
na utifrån vad marken är mest lämpad för
oavsett vem som äger marken eller hur den
förvaltas idag. Enligt PBL med utgångspunkt
i den demokratiska processen har kommu-
nen planmonopol och ska göra avvägningar
mellan olika allmänna intressen, där inget
enskilt allmänt intresse är viktigare än något
annat.

Flera av synpunkterna ligger utanför det
som ÖP 2040 kan hantera eftersom det är
styrt av andra processer ex bygglov, nature-
servatsbildning, mfl.

Synpunkter som en översiktsplan kan
påverka noteras i kommande arbete med
tätortsfördjupningen för Gagnef.

Inför tätortsfördjupningarna kan även
mindre områden behöva utredas genom
en kulturmiljöanalys för att säkerställa att
områdets kulturvärden tas tillvara.

Ställningstagande och rekommendationer
som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040
kommer att utvecklas när ett kommunalt
kulturmiljöprogram tas fram. Synpunkterna
ska beaktas i det arbetet.

5. Utifrån hållbarhetsaspekter ska bostäder och förskola kunna inrymmas i befintliga lokaler och i områden där inte vägen och närområdet påverkas i samma utsträckning. Längs med Flottbrovägen, från Flottbron upp till Pärås Hembageri på Kyrkbyvägen, på vänster sida om vägen skulle bostäder och annan service kunna planeras eftersom det redan är delvis bebyggt där, det finns en tillräckligt bred väg och det är en strategiskt bra placering i Gagnefs Kyrkby. Stationssamhället är ett annat lämpligt område. Kommunen med dess politiker bör vara hållbara och moderna i sitt beslutsfattande vad gäller ny bebyggelse. Varför är inte Gagnefs kommun med i "Klimatkommunerna"? Vilka befintliga byggnader kan användas till bostäder, förskola och annan service? Hållbarhetskraven gäller hittills (sedan den 1 januari 2022) större företag i Sverige. Det är en tidsfråga innan hårdare hållbarhetskrav börjar gälla för alla, i alla delar av samhället. Det framstår därför som ogenomtänkt och forcerat att planera för ny bebyggelse när det finns många befintliga byggnader i kommunen och annan lämplig mark som kan användas till förskola, bostäder m.m. Hållbarhet kan i korthet beskrivas som varje åtgärd som minskar på den negativa klimatpåverkan, inte gör skada på miljömålen (dvs på biologisk mångfald, ej föroreningar osv.), uppfyller minimikrav på social hållbarhet och varje åtgärd som bidrar till den positiva klimatomställningen med mindre utsläpp, dvs. en cirkulär ekonomi där det hellre ska inrymmas verksamhet i befintliga byggnader istället för att bygga nytt.

6. Placera hembygdsgården Gagnefs Minnesstuga och Solsheden 1:3 och 1:4 på Adelborgsvägen i Klass 1 enligt kommunens definitioner (klass 1 och 2). (nu felaktigt placerad i klass 2) Gagnefs kommun ska bevara viktiga kulturhistoriska platser och inte bara utveckla turismen i kommunen. Vad finns det att marknadsföra av Ottilia Adelborgs kulturarv om det inte prioriteras att Gagnefs Minnesstuga bevaras? Platsen för Ottilia Adelborgs gåva år 1909 är alltså Gagnefs Minnesstuga och det är även själva ursprunget till flera samlingar och berättelser som idag finns på Ottilia Adelborgsmuseet. Ottilia Adelborgs bostad är även belägen bredvid Minnesstugan och ingår i "Kulturstråket" – Adelborgsgården. Det kulturella arvet från Ottilia Adelborg planeras att höjas upp till Anders Zorn och Carl Larsson-nivå. Se även Länsstyrelsens synpunkter angående kulturvärden.

Innan en ordentlig inventering, beskrivning och värdering görs i ett kulturmiljöprogram så kvarstår klass 2 bedömningen. Klass 2 är en höjning av områdets kulturmiljövärde då området år 1991 klassades i den lägre värdegraden som lokalt intresse B.

7. Proportionalitetsprincipen underkänner utökad bebyggelse på Solsheden/Tallbacken (Solsheden 1:3 och 1:4). Värde som ett rekreationsområde överstiger det värde åsen skulle ha med utökad bebyggelse. Tätortsnära skog och öppen mark ska prioriteras här. Området Solsheden har lämplig storlek för att fortsätta vara just parkmark. Ängsholn som kommunen angett som ett så kallat gröonstrukturområde är en inhägnad och stängd idrottsplats och folkpark som inte fungerar som parkmark. Det spelas fotboll på fotbollsplanerna här. Området är otillgängligt för människor som vill ägna sig åt friluftsliv. Utanför det inhägnade området på Ängsholn finns rasbranter och stup som omöjliggör framkomlighet.

8. Traditionsenligt midsommarfirande sker varje år på fastigheterna Solsheden 1:2, 1:3 och 1:4. Detta är en stark och levande tradition i Gagnef som beslutsfattarna bör värna om. Detta är viktigt för den sociala gemenskapen. Platsen har i hundratals år används som "socken-

samfällad” mark och ska även fortsättningsvis göra det. Åsen med utsikt över Minnesstugan och flottbron är något unikt. Platsen syns även ofta i reklam för Gagnef. T.o.m. Gagnefsbostäder AB har en bild från Gagnefs Minnesstuga på sin hemsida.

9. Marken används som samfällad parkmark. Det var inte länge sedan denna mark (Solsheden 1:3 och 1:4) ägdes av socknen innan det bestämdes att Stiftelsen Gagnefs Minnesstuga skulle förvalta marken (från år 1987). Tyvärr har Stiftelsen, trots att det står i Otilia Adelborgs gåvobrev, att det som skänkts till Stiftelsen ska förvaltas av styrelsen, sålt fastigheterna Solsheden 1:3 och 1:4. Kommunen behöver nu se till att marken även fortsättningsvis fungerar som parkmark. ”Stuggu” på Solsheden 1:3 fick permanent bygglov för att vara en samlingslokal, inte en förskola. Olympica förskola har ett tillfälligt bygglov för att bedriva förskola i samlingslokalen till och med juni 2024.

10. Dalarnas museums broschyr ”Bygga varsamt” som kommunen hänvisar till finns inte tillgänglig att granska – den behöver göras tillgänglig för att möjliggöra granskning. Enligt kommunen ska bygglovsavdelningen ta hänsyn till ”Bygga varsamt” vid bygglovsansökningar, bl.a. i närheten av Gagnefs Minnesstuga, p.g.a. att det är ett ”kulturhistoriskt känsligt område”. Denna hänsyn är svårtolkad då den bl.a. hänvisar till felaktigt utmärkta kartor (både Gagnefs kommun och Dalarnas museum har bekräftat detta) i Kulturmiljöer i Gagnefs kommun, en rapport från Dalarnas museum år 1993, med inventeringar genomförda år 1981.

11. Solsheden, Minnesstugan och Flottbroområdet är värdefulla områden att bevara på grund av dess unika karaktär och betydelse för Gagnefs kommun som attraktiva platser. Det finns många städer i Sverige med tätorter som har liknande bebyggda karaktär. Det är den speciella naturmiljön och de kulturella värdena som gör en plats unik. Dessa natur- och kulturområden är något vi ska vara stolta över och visa upp för framtida generationer. Området med den obebyggda åsen skapar ett lugn kring Gagnefs Minnesstuga och lockar inte bara folk till bygden idag utan får människor att trivas och vilja bo kvar också i framtiden.

Midsommarfirande på Solsheden, privata bilder. Mycket populär och viktig tradition för många!

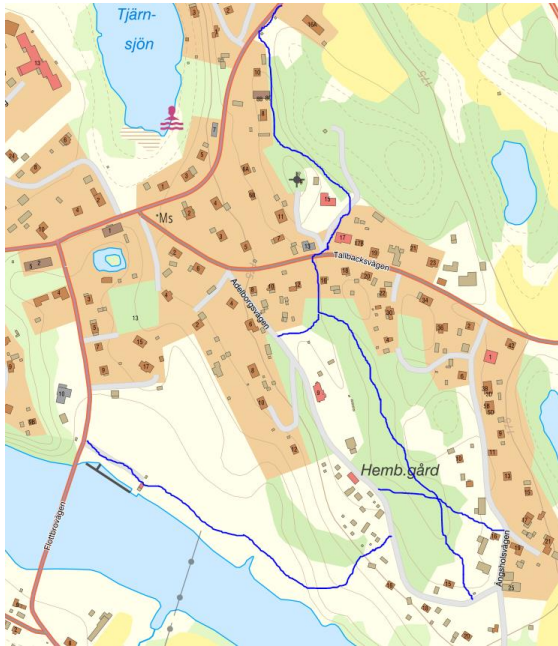
Midsommar, år 2016, bild från åsen över midsommarfirandet.

Midsommar, år 2018, midsommarstången och samlingslokalen "Stuggu" längst bort i bild.

Vandringsleder uppmärkta med blå färg (kan finnas fler stigar). Huvudleden går från Stationssamhället, förbi vattentornet, förbi gamla brandstationen, över Tallbacksvägen, upp på Solsheden, ner till Flottbroområdet. Det är av högsta prioritet att dessa vandringsleder bevaras eftersom de används och uppskattas av många. Många fler än som skulle få nytta av bebyggelse.

Vyn från Badelundaåsen där vandringsleden löper, smala Adelborgsvägen och hembydsgården Gagnefs Minnesstuga med de blånande bergen på andra sidan Österdalälven.

Badelundaåsen, rullstensås, genom Solsheden/Tallbacken. Bild från Länsstyrelsens hemsida, lantmäteriets karta.

Gagnefsbostäder AB marknadsför Gagnef med bilder från flottbron och Minnesstugan. Minnesstugan med dess närområde är därför otroligt viktigt att bevara. De som bor runt omkring i Gagnefs kommun besöker gärna denna plats för att njuta av de "orörda" omgivningarna.

[Registrera dig](#)
[Sök ledigt](#)
[Felanmälan](#)

Hemma i Gagnef

408 LÄGENHETER I HJÄRTAT AV DALARNA

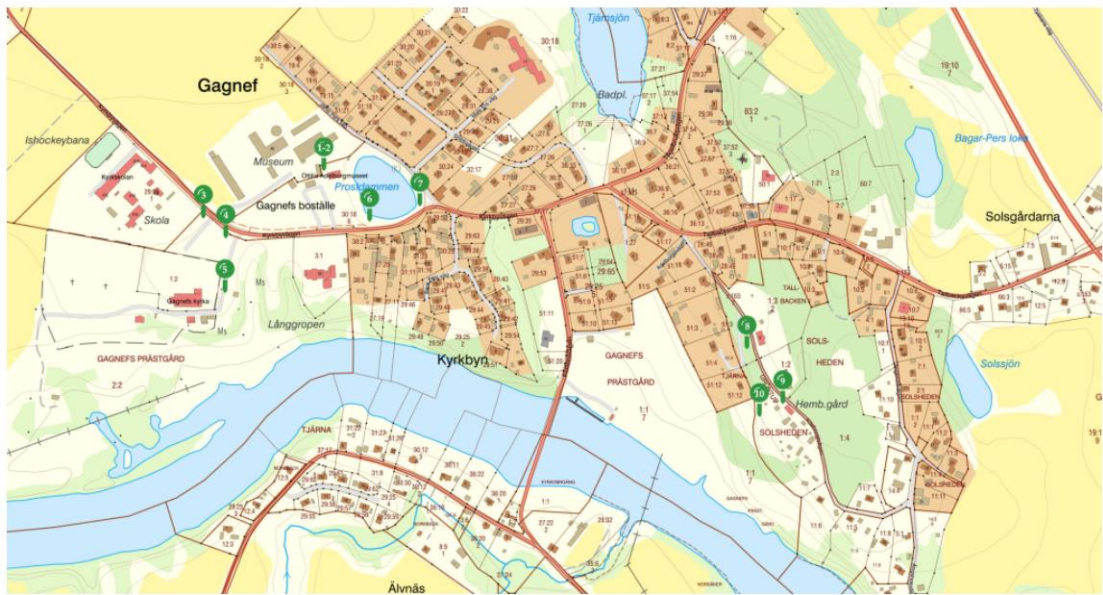
Gagnefsbostäder AB är ett till 100% kommunägt bolag med bostäder centralt belägna i orter utefter Öster- och Västerdalälven. Gagnefsbostäder AB äger totalt 408 lägenheter fördelade på **mindre bostadsområden**.

[Kontakta oss](#)

JUST NU

5 LÄGENHETER

Kulturstråket i Gagnefs kyrkby. Tre stopp på Solsheden, (Solsheden 1:3, 1:2), Adelborgsgården, Gagnefs Minnesstuga och Utsikten över flottbroarna. Beskrivningar visar att även engelsktalande personer förväntas besöka dessa platser. Platsen har stor attraktivitet som den är idag.

Då liksom nu låg byarna på rad längst älven omgivna av det öppna odlingslandskapet och de skogsklädda bergen. Älven som förr var förbindelseled fick på 1880-talet konkurrens av järnvägen.

Then as now, villages were scattered in rows along the river surrounded by open farmland and forest-clad hills. The river used to be a connecting link until it faced competition from the railway in the 1880s.

1. Ottilia Adelborgmuseet	+
2. Prostens rabatt	+
3. Gamla Kyrkskolan	+
4. Vintern 1904	+
5. Gagnefs kyrka	+
6. Prostdammen	+
7. Folk och gårdar	+
8. Adelborggården	+
9. Gagnefs Minnesstuga	+
10. Utsikten och flottbroarna	+

Ottilia Adelborgmuseet marknadsför Gagnefs Minnesstuga bland annat såhär. (Artur Hazelius grundade Skansen!)

I likhet med Artur Hazelius, Anders Zorn, Gustaf Ankarcrone och många av tidens kulturpersonligheter ville Ottilia Adelborg bevara den kultur som under 1800-talet höll på att försvinna. Genom att samla in föremål, nedteckna seder och bruk bevarades minnet till kommande generationer.

Ottilia Adelborg hade tidigt engagerat sig i att bevara det folkliga kulturarvet och då främst den unika knypplingsteknik som fanns i bygden, men som allt färre behärskade. Tack vare bildandet av en knyppskola fick hon en ung generation att föra traditionen vidare samtidigt som knyppflickorna fick en inkomst och ett yrke.

Nästa initiativ var Gagnefs Minnesstuga. Tillsammans med systrarna Anna och Lotten Falk samt Clara Wahlström samlades byggnader, föremål och medel in för att förverkliga drömmen. År 1909 stod den färdig och skänktes som gåva till Gagnefs folk.

Den kom att kallas Minnesstuga, inte hembygdsgård. Här skulle man minnas och bli påmind om sin historia. I stadgarna från invigningsåret 1909 står att minst två styrelsemedlemmar skulle vara kvinnor. Och så kom det att bli.

Gagnefs Minnesstuga "idag" med den smala samfällda byvägen, Adelborgsvägen. Åsen och skogen skapar ett lugn och en harmoni åt hela kulturmiljön.

Per-Olof

Jag hade nöjet att få inkomma med synpunkter på Gagnefs kommuns Översiktsplan 2040, den 2 december 2021 ("Synpunkter på Gagnefs kommuns Översiktsplan 2040, med fokus på bevarandet av den riksintressanta kulturmiljön i Skallbodarna.") Jag vill nu komplettera dessa synpunkter med ett antal handfasta råd, avsedda att hjälpa de politiker och tjänstemän som ska ansvara för att den riksintressanta kulturmiljön i Skallbodarna bevaras på ett hållbart sätt för kommande generationer.

Skallbodarna den 4 juli 1917. Fäbodkullor vid Blixtstugan. Foto från Peter Ingrid.

Yttrande från samrådet går att läsa i samrådsredogörelsen sidorna 160-167.

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när ett kommunalt kulturmiljöprogram tas fram.

Synpunkterna ska beaktas i det arbetet.

1. Inse att kulturmiljövärdena är guld värda.

De första fäbodarna i Gagnefs socken nämns i skrift år 1386, alltså redan under medeltiden. Sedan finns fäbodar dokumenterade från 1500-talet och allt flerföljande århundraden. Fäbodarna var en nödvändigförutsättning för att människor i Gagnefs byar skulle överleva, ända fram till de första decennierna på 1900-talet. Skallbodarna byggdes 1732 och är alltså äldre än Stockholms slott och på sitt sätt lika värdefulla. Länsstyrelsen understryker i sitt svar på ÖP 2040 att kulturmiljöerna i Gagnefs kommun, av vilken riksintresset Skallbodarna är en, är en av Gagnefs kommuns största tillgångar och att "Kulturmiljö bör vara en strategisk hållbarhetsfråga av största betydelse för kommunen." Men man kan både på och mellan raderna i Länsstyrelsens svar konstatera att man verkar ifrågasätta om kommunen verkligen har ett genuint intresse för kulturmiljövärdena, eftersom de inte nämns i kommunens målsättningar och strategiska vägval. Kulturmiljöer som Skallbodarna och de tre andra fäbodarna som är av riksintresse, kanske inte får kommunens statistik över gästnätter att gå genom taket. Men miljöerna är guld värda för de människor som bor i Gagnefs och som vill förstå hur levnadsbetingelserna var för deras förfäder och vad som fick dem att kunna leva i Gagnefs i gångna tider. Att missköta kulturmiljöer, som Skallbodarna och de tre andra fäbodarna av riksintresse, ligger inte på minsta sätt i Gagnefs intresse.

2. Skapa en struktur föransvaret av kulturmiljön i Gagnef som är oberoende av politiker och tjänstemän.

Vi som bott länge i Skallbodarna har genom decennierna upplevt ett ointresse från Gagnefs kommun, som förmodligen berott på både bristande insikt och bristande kunskap om de kulturvärden som finns, i exempelvis i Skallbodarna, värden som riskerar att gå till spillo om kommunen fattar ogenomtänkta beslut. Tjänstemän och politiker byts ofta ut och den kunskap om kommunens kulturmiljöer de lyckats samla försvinner med dem. Det enklaste och effektivaste sättet att på allvar ta ansvar för kulturmiljöerna i Gagnef, vore utse en samordnare som har ansvar för att kulturmiljöerna förvaltas på ett hållbart sätt. Uppgiften borde vara att samla, dokumentera och strukturera information, kunskap och regler som rörde riksintressanta kulturmiljöerna på ett sådant sätt att de på ett självklart sätt flyter in i beslutsprocesserna. Men bristen på kunskap finns inte enbart hos Gagnefs kommun. Även i Skallbodarna, liksom förmodligen i andra kulturmiljöer, görs ibland saker som går stick i stäv mot områdesbestämmelserna och även här beroende på bristande kunskap om vad som gäller. Så en viktig uppgift för en samordnare är också att informera och ha en dialog med de människor som bebor och sköter kulturmiljöerna.

I en miljö som denna kan man inte fatta beslut bara utifrån kartor och ritningar. Platsen måste besökas. Foto PO Alm.

3. Fatta beslut på platsen. Inte på kartor och ritningar.

I en kulturmiljö som Skallbodarna finns flera intressenter. Det är de boende i Skallbodarna, Gagnefs kommun, Dalarnas museum, Länsantikvarien och Riksantikvarieämbetet. För att på ett demokratiskt och hållbart sätt kunna värna om den värdefulla kulturmiljöns bestånd, måste samtliga involveras när ett beslut som påverkar miljön i Skallbodarna ska fattas. Att fatta beslut om eventuella byggnationer i en sådan känslig miljö som Skallbodarna, kan man inte göra genom att bara titta på kartor och ritningar. Platsen måste besökas för att man ska kunna fatta rätt beslut. Involvera också de människor som finns i Skallbodarna och som bäst känner miljön och hur den har utvecklats. Skapa en rutin så att Skallbodarnas Samfällighetsförening får ta del av alla ansökningar om byggnadslov och möjlighet att komma med synpunkter och även delta i de förrättningar på plats som borde föregå varje beslut. (Undertecknad sitter i styrelsen och förmedlar information vidare, po@rere.se)

4. Respektera bebyggelsestrukturen.

En återkommande uppmaning i översiktsplanen 2040 är att respektera den befintliga bebyggelse-strukturen. I Skallbodarna finns en mycket särpräglad bebyggelsestruktur som är unik för Skallbodarna. Alla stugor och fjärs ligger samlade längs fäbodgatan, vilket också Karl Erik Forsslund beskriver i sitt verk "Med Dalälven från källorna till havet". Ingen stuga ligger längre än fem meter från fäbodgatan. Att uppföra en ny stuga inom samma avstånd, max fem meter, från fäbodgatan är inte möjligt, eftersom det helt enkelt inte finns någon sådan tomt som det går att bygga på. Låt mig ta ett exempel på bebyggelsestrukturens vikt. I mitt förra inlägg, från den 2 december 2021, berättade jag om hur sällsugna mäklare och en oanade tjänsteman på Gagnefs kommun, medverkade till att en tomt såldes hösten 2021 för 100 000 kr eller mer. Tomten är misskött och sly och träd har vuxit fritt där i 40 år, på en ängsmark som varit öppen sedan 1700-talet. Inte ens en stockholmare köper en sådan tomt för hundra tusen utan ha avsikt att bygga där. Vid mötet i Skallbodarna den 30 juni 2001 angående omarronderingen, avsatte lantmätaren området till grönområde. Jag var med och som ägare till en stuga bredvid lade jag hans ord på minnet. Skulle Gagnefs kommun, mot intentionerna att värna om den riksintressanta kulturmiljön i Skallbodarna, ändå tillåta ett modernt fritidshus byggas på tomten, så blir det den första byggnaden på 300 år som inte ansluter till den unika bebyggelsestrukturen. Ett nytt fritidshus där skulle innebära ett dråpslag mot den unika miljön i Skallbodarna och de vackra orden om att värna kulturvärdena och den unika miljön i Skallbodarna skulle falla platt och oåterkalleligt. Ett hus på den aktuella tomten kan bara placeras vid det röda trädet strax hitom ladan längst upp på höger sida, se bilden på föregående sida, alltså minst 30 meter från fäbodgatan och huset skulle därmed mycket tydligt bryta mot den unika bebyggelsestrukturen. Den skulle stå på ett område som är avsatt till grönområde och på en sluttande mark som kräver höga pålar eller betonggrund. Mellanfäbodgatan och den aktuella tomten ägs marken av samfälligheten.

5. Det ska inte byggas mer i Skallbodarna!

För att kunna genomföra översiktsplanens målsättningar att värna Skallbodarnas riksintressanta kulturvärden krävs förändring. Gagnefs kommun kan inte fortsätta behandla Skallbodarna på det enligt vår uppfattning oengagerade sätt som skett de senaste decennierna. Gagnefs kommun måste arbeta på ett hållbart sätt med dessa frågor, både vad gäller den administrativa processen och kulturmiljöerna i sig. Alla de punkter jag tagit upp pekar mot ett och samma beslut – det ska inte byggas mer i Skallbodarna! Miljön är mycket skör och den tål inte att kulturvärdena ytterligare naggas i kanten. Då kommer Skallbodarna att förvandlas till ett sommarstugeområde och alla de kulturvärden som idag finns här försvinner, går upp i rök. Det kan vara på sin plats att minnas hur Dalarnas museum värderade Skallbodarna redan 1993 i sin inventering av "Kulturmiljöer i Gagnefs kommun", en värdering som är ännu mer aktuellt idag (sid 31): "Skallbodarna är ett... område med mycket stort kulturhistoriskt värde. Ett bevarande är mycket angeläget."

Flygbild över Skallbodarna med fäbodgatan inlagd. Foto använt med tillstånd av Kent Olsson, fotograf.

Skallbodarna 1974. Foto PO Alm.

Skallbodarna i september 1988. Foto PO Alm.

Anna

Vill härmed tacka för möjligheten och samtidigt uttrycka bestörtning över hur innehåll i ÖP 2040, tillsammans med två parallella, ej slutförda processer förefaller att sammantaget och synergistiskt riskera att negativt inverka på området runt Ottilia Adelborgs arv till bygden inklusive bl.a den så kallade "Minnesstugan" i Gagnefs kyrkbyområde. De tre nu parallella processerna är a) den "halva" ÖP2040 (eftersom en stor del av besluten skjuts till efter valet och att det således inte är en komplett plan), b) det bordlagda beslutet rörande bygglov för förskola och upphävande av tillfälligt bygglov av befintligt bygghuset "Stuggu" på Solsheden 1:3 Adelborgsvägen 9 samt c) en utredning som rör Ottilia Adelborgsmuseets framtid som utgår ifrån Kulur- och fritidsnämnden. Effekten av dessa tre processer är till betydande del beroende av varandra och kan inte hanteras oberoende i detta otroligt viktiga kulturområde. Men det är också viktigt att lyfta fram möjliga konsekvenser för grannar som bor i den omedelbara närheten.

Jag finner att kommunen inte kan ta beslut som konsekvens av någon av ovanstående tre processer utan att nogsamt utreda följande först:

1) Trafiksäkerheten för boende i området Adelborgsvägen är en enflig väg utan väggren. Här rekreativpromenerar ständigt boende med barnvagnar, små barn, gångstavar och rullatorer. Lite äldre barn och ungdom har roligt på cykel. Det finns inget annat trafiksäkert promenadstråk där boende kan promenera i någon närhet. Övriga vägar är ordentligt trafikerade och trottar saknas i mycket stor utsträckning (och fungerar inte på vintern). Adelborgsvägen kan inte ta någon som helst ökad trafik utan att det omgående ökar risken för boende. Med ÖP2040 i sin föreslagna skrivning öppnar det för att bebygga på ett sätt som inte är kompatibelt med nu där boendes vardag och vägen. Liknande effekt skulle ett godkännande av bordlagt bygglov ha.

2) Påverkan på folkhälsan för boende i området Under 1 framgår att det är personer som behöver möjlighet till vardagsmotion i sitt absoluta närområde som idag faktiskt utövar motion längs vägen om ägs av en förening. Dessutom så kommer personer från runt i kring och promenerar längs denna väg samt den traditionella (lokalkulturella) gångstigen på åsen som bl.a. löper längs Adelborgsvägen. Igen, detta visar på behovet av motionsstråk för vanligt folk som inte kan utöva sport och motion någon annan stans. Dessutom har området ytterligare potential för besöksnäring per fot, i samklang med flottbroområdet (parkering). Med ÖP2040 i sin föreslagna skrivning öppnar det för att bebygga på ett sätt som inte är kompatibelt med folkhälsa och natur/kulturopplevelser lokalt. Liknande effekt skulle ett godkännande av bordlagt bygglov ha.

3) Risken för irreversibla effekter på kulturminne och framtidsytande kulturliv/besöksnäring i området

Det finns en brist på pedagogisk förklaring i ÖP2040 varför området kopplat till Ottilia Adelborgs arv som 1998 utretts och befunnits viktigt ur många aspekter nu helt omvärderas och i princip föreslås bebyggas en-

Generellt bemötande:

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningen för Gagnef.

Inför tätortsfördjupningarna kan även mindre områden behöva utredas genom en kulturmiljöanalys för att säkerställa att områdets kulturvärden tas tillvara.

På grund av omfattande synpunkter är endast de kommuntäckande delarna av ÖP 2040 på granskning under våren 2022. Det finns inga kartor som visar planlagd bebyggelse inom tätorterna i granskningsförslaget våren 2022.

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när ett kommunalt kulturmiljöprogram tas fram.

Flera av synpunkterna ligger utanför det som ÖP 2040 kan hantera eftersom det är styrt av Plan- och bygglagen och av andra processer.

ligt ÖP2040. Vikten av kulturarv har inte minskat under denna tid och det bör förklaras i ÖP2040 varför det nya förslaget har en så diametralt annan slutsats för området, för att förslaget ska kunna leva upp till en rimlig demokratiskt transparens. Med ÖP2040 i sin föreslagna skrivning öppnar det för att bebygga på ett sätt som irreversibelt skulle gå emot viljan i Ottilia Adelborgs arv med att bevara kulturmiljön för människorna i byn. Därutöver så är ju inte intresset för Ottilia Adelborgs arv lokalt begränsat. Det är ju av regionalt och faktiskt nationellt intresse (referens till Länsstyrelsen, Gävleborgs museum och Riksarkivariat). Möjligen förstår jag inte riktigt innebörden av utredningsuppdrag som hanteras via Kultur- och fritidsnämnden, men skrivningarna förefaller bekymrande lokala och inte som det är att vänta för ett kulturarv av den här digniteten. Jag kan inte heller förstå varför det skulle kunna finnas en anledning att ta ett snävt lokalperspektiv på saken.

Det är förstås väldigt bra att kommunen är proaktiv, men för detta område går det inte att se det som tre oberoende processer helt enkelt. Och det är möjligt att klassning enklare att genomföra på andra håll i kommunen än just för detta område.

ÖP-Gagnef (kompletteringar)

"TÄTORTSNÄRA SKOG"-studien har tidigare lämnats till kn-råd F Jarl och delats ut 2016 till Gagnef kn:s KF-ledamöter.

Kommunen har fått svidande kritik för obefintligt skydd för tätortsnära skog av bl a Svenska naturskyddsföreningen.

Kommun-grannen i norr Leksand är en av Sveriges bästa friluftskommuner och de skyddar mycket närnatur.

Även kommun-grannen i söder Borlänge har nu en naturplan med naturfond för att snabbt skydda mer närnatur.

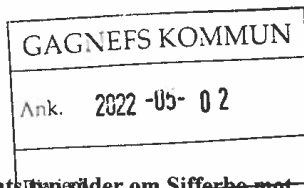
Här är "förstasidan" med några skogar omnämnda.

Detta dokument/studie är en grund till att komplettera "skyddsvärda tätortsnära skog" i Gagnef kn" med.

I enlighet med de grupp-diskussioner som förekom i bystugorna inför ÖP:n så betonades HÅLLBART SAMHÄLLE och RÖRLIGT FRILUFTSLIV.

Därför är det angeläget att detta vävs in i dokumentet. Översiktligt nu och detaljerat senare då det mer detaljerade "ÖP-bydokumentet" kommer.

1998 lär senaste ÖP:n vara beslutad , med en revidering 2011 och nu är intentionen att nya ÖP:n uppdateras kontinuerligt vid varje mandatperiod vart 4: e år, eller ännu oftare när det är påkallat.

Andra saker att få in i ÖP: n är....

1)Flytt av Sifferbo/Djurmo elljusspår till en trevligare plats ~~typ söder om Sifferbo mot Gimsbärke.~~

2)Några snökanoner (Det finns inga snökanoner i Gagnef kommun/Enda kommunen i Dalarna som inte har någon snökanon trots de allt sämre vintrarna och den snökultur kommunen också har.) Det är ett kostnadseffektivt led i att gynna idrotten i Gagnefs kommun som i nuläget ger kommunen minst i Dalarna till idrotten.

Placera dessa gärna vid GIF-stugan och säkra ett 500 m-spår tidigt på säsongen i ett första skede.

Synpunkter som en översiktsplan kan påverka tas med i kommande arbete med tätortsfördjupningarna och LIS-plan. Tätortsnära skog eller park (sk N1 områden) ska utses i samtliga större tätorter.

Ställningstagande och rekommendationer som endast beskrivs översiktligt i ÖP 2040 kommer att utvecklas när en grön infrastrukturplan tas fram.

Synpunkten om snökanoner ligger utanför det som ÖP 2040 kan påverka.

SKYDDSVÄRD TÄTORTSNÄRA SKOG I GAGNEF KOMMUN

Gagnef kommun har fått negativ kritik för att inte ha någon areal skyddad tätortsnära skog. Då även ekolog ännu saknas har det föranlett mig och några andra att utföra en studie där man preliminärt kan se över ännu kvarvarande attraktiv skog för friluftslivet och närboende. Detta är en pilotstudie som bör kompletteras. Försiktighetsprincipen bör råda.

Sifferbo (1)

*Läge	Norr om isrinken
*Areal	Ca 0.25 till 0.5 ha
*Typ	Barrblandskog med gran i olika successioner med tallöverståndare på mer än 100 år
*Syfte	Visa på en konventionell skog som är strövvänlig med en sluten skogskänsla
*Ägare	Privat
*Åtgärder	Frivilligskydd/Inbyte med kommunal mark.

Sifferbo (2)

*Läge	Sydvästra Sifferbo mellan järnvägen och riksvägen.
*Areal	1 till 1.5 ha
*Typ	Strövvänlig stig runt byn i en barrblandskog med skogskänsla. Träd i olika åldrar
*Syfte	En promenadstig går genom området och vidare runt byn. Området inger en skogskänsla idag.

